

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЇ ЗАКЛАДІВ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ СХІДНОГО
ТУРИСТИЧНОГО МІКРОРЕГІОНУ ЗАКАРПАТТЯ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ
БРОНЮВАННЯ BOOKING.COM**

БАК ВІВІЕН ВАСИЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма 242 Туризм

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 8 / 22 листопада 2022 року

Науковий керівник: **БЕРГХАУЕР ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ**

к.г.н., доцент

Завідувач кафедри географії та туризму: **МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ**

к.г.н., доцент

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2023 року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЇ ЗАКЛАДІВ ТИМЧАСОВОГО
РОЗМІЩЕННЯ СХІДНОГО ТУРИСТИЧНОГО МІКРОРЕГІОНУ
ЗАКАРПАТТЯ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ БРОНЮВАННЯ
BOOKING.COM**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

БАК ВІВІЕН ВАСИЛІВНА

Освітня програма 242 Туризм

Науковий керівник: **БЕРГХАУЕР ОЛЕКСАНДР**

ОЛЕКСАНДРОВИЧ

кандидат геогр. наук, доцент

Рецензент: **ТАРПАІ ЙОСИП ЙОСИПОВИЧ,**

PhD, доцент

Берегове

2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1. Розділ. ЗАГАЛЬНА ТА ТУРИСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОДИНИЦЬ СХІДНОГО ТУРИСТИЧНОГО МІКРОРЕГІОНУ ЗАКАРПАТТЯ.....	10
1.1. Стан закладів тимчасового розміщення на Закарпатті	10
1.2. Вплив процесу децентралізації на адміністративно-територіальний устрій Закарпаття	11
1.3. Загальна характеристика та туристичні ресурси Тячівського району.....	14
1.3.1. Загальна характеристика	14
1.3.2. Туристичні ресурси.....	17
1.4. Загальна характеристика та туристичні ресурси Рахівського району	19
1.4.1. Загальна характеристика	19
1.4.2. Туристичні ресурси.....	22
1.5. Райони, як одиниці туристичного мікрорегіону.....	24
2. Розділ. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
3. Розділ. АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЙ ЗАКЛАДІВ ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ ТЯЧІВСЬКОГО РАЙОНУ	31
3.1. Заклади розміщення у Тячівському районі.....	31
3.1.1. Заклади розміщення в населених пунктах та їх види	31
3.1.2. Реєстраційний рік закладів на booking.com.....	33
3.1.3. Загальна місткість та номерний фонд	35
3.1.4. Можливості додаткового розміщення.....	37
3.1.5. Ціни на стандартні двомісні номери.....	38
3.1.6. Послуги та обладнання номерів / апартаментів	41
3.1.7. Мови обслуговування та способи оплати	45
3.1.8. Огляд часу заїзду та виїзду.....	46
3.1.9. Онлайн оцінки відвідувачів	47
3.2. Заклади тимчасового розміщення у Рахівському районі	49
3.2.1. Заклади розміщення в населених пунктах та їх види	49
3.2.2. Реєстраційний рік закладів на booking.com.....	52
3.2.3. Загальна місткість та номерний фонд.....	53

3.2.4. <i>Можливості додаткового розміщення</i>	55
3.2.5. <i>Ціни на стандартні двомісні номери</i>	56
3.2.6. <i>Послуги та обладнання номерів / апартаментів</i>	60
3.2.7. <i>Можливості для паркування</i>	62
3.2.8. <i>Мови обслуговування та способи оплати</i>	64
3.2.9. <i>Огляд часу заїзду та виїзду</i>	65
3.2.10. <i>Онлайн оцінки відвідувачів</i>	65
ПІДСУМКИ	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	76
РЕЗЮМЕ.....	77
ДЕКЛАРАЦІЯ	79
ПОДЯКА.....	80
ДОДАТКИ	81

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Földtudományi és Turizmus Tanszék

KÁRPÁTALJA KELETI TURISZTIKAI MIKRORÉGIÓJÁNAK KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELY-KÍNÁLATÁNAK ELEMZÉSE A BOOKING.COM SZÁLLÁSFOGLALÓ RENDSZER ALAPJÁN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: BAK VIVIEN

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 242 Turizmus

Témavezető: Dr. BERGHAUER SÁNDOR

PhD, docens

Recenzens: DR. TARPAI JÓZSEF

PhD, docens

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	8
1. FEJEZET. A KELETI TURISZTIKAI MIKRORÉGIÓ EGYSÉGEINEK ÁLTALÁNOS ÉS IDEGENFORGALMI JELLEMZÉSE	10
1.1. A kereskedelmi szálláshelyek helyzete Kárpátalján.....	10
1.2. A decentralizációs folyamatok hatása Kárpátalja közigazgatási felosztására.....	11
1.3. A Técsői járás általános jellemzése és turisztikai erőforrásai	14
1.3.1. Általános jellemzés.....	14
1.3.2. Turisztikai erőforrások.....	17
1.4. A Rahói járás általános jellemzése és turisztikai erőforrásai	19
1.4.1. Általános jellemzés.....	19
1.4.2. Turisztikai erőforrások.....	22
1.5. A járások, mint komplex turisztikai mikrorégió alkotóelemei.....	24
2. FEJEZET. A KUTATÁS MÓDSZERTANA.....	27
3. FEJEZET. A KELETI TURISZTIKAI MIKRORÉGIÓ EGYSÉGEINEK KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELY-KÍNÁLATÁNAK VIZSGÁLATA	31
3.1. Szálláshelyek a Técsői járásban	31
3.1.1. A településeken létesített szálláshelyek száma és típusai	31
3.1.2. A járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on.....	33
3.1.3. A szálláshelyek befogadóképességének és a szobák számának vizsgálata.....	35
3.1.4. Pótágyazási lehetőségek.....	37
3.1.5. Standart kétszemélyes szobák árainak vizsgálata.....	38
3.1.6. Szobák/apartmanok felszereltsége és szolgáltatások	41
3.1.7. Beszélt nyelvek és fizetési módok.....	45
3.1.8. A be- és kijelentkezések időpontjai.....	46
3.1.9. Online vendégértékelések és minősítések.....	47
3.2. Szálláshelyek a Rahói járásban	49
3.2.1. A településeken létesített szálláshelyek száma és típusai	49
3.2.2. A járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on.....	52
3.2.3. A szálláshelyek befogadóképességének és a szobák számának vizsgálata.....	53
3.2.4. Pótágyazási lehetőségek.....	55
3.2.5. Standart kétszemélyes szobák árainak vizsgálata.....	56

3.2.6. Szobák/apartmanok felszereltsége és szolgáltatások.....	60
3.2.7. Parkolási lehetőségek.....	62
3.2.8. Beszélt nyelvek és fizetési módok.....	64
3.2.9. A be- és kijelentkezések időpontjai.....	65
3.2.10. Online vendégértékelések és minősítések.....	65
KÖVETKEZTETÉSEK.....	68
ÖSSZEFOGLALÁS.....	70
FELHASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE.....	73
ÁBRÁK JEGYZÉKE.....	76
PEZIOME.....	77
NYILATKOZAT.....	79
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	80
MELLÉKLETEK.....	81

BEVEZETÉS

Napjainkra a turizmus – a terciér szektorhoz tartozó gazdasági ágazat – vált azzá a szférává, melynek fejlődése világviszonylatban a leggyorsabban növekvő, és ami térségünket is egyre inkább eléri. A vendéglátóhelyek, a szálláshelyek és az egyéb turisztikai létesítmények rengeteg embert fogadnak és foglalkoztatnak akár közvetlen, akár közvetett módon, még akkor is, ha jelenleg csak korlátozott keretek között működik ez a szféra.

A szakdolgozat megírása során egyrészt, törekedtünk arra, hogy bemutassuk a Técsői és Rahói járást, azaz Kárpátalja keleti turisztikai mikrorégióját és a bennük rejlő turisztikai lehetőségeket. Másrészt, munkánk fontosabbik részét a járások kereskedelmi szálláshely-kínálatának elemzése alkotja, amely segítségével megtudhatjuk, hogy milyen a terület szálláshely-lefedettsége, azok felszereltsége, minősége, befogadóképessége, költsége, stb.

A munkánk során górcső alá vett Técsői járás, bár nem tartozik az idegenforgalmilag legfrekvenciáltabb területek közé, mégis rendelkezik látnivalókkal és turisztikai lehetőségekkel. A terület földrajzi fekvése nem mondható a legkedvezőbbnek, de így is kiveszi a részét a megye gazdasági életéből, így a turizmusából is. Turisztikai szempontból a járásban vonzó tényezőnek számít a területén nagy kiterjedésben található hegyvidék és a közel érintetlen táj, ami kedvez a síelés és a túrázás szerelmeseinek. A járás épített kulturális örökségei közül érdemes kiemelni a XIII. században épült református kazettásmennyezetű kőtemplomot, melyen régi toronyóra is látható. Azokat, akik szeretnek kirándulni és szeretik a természetet, azoknak pedig kitűnő kikapcsolódási és túrázási lehetőséget nyújt az Uglya-Széleslonkai természetvédelmi terület. Továbbá, kiemelkedő turisztikai szerepet tölt be a járásban Aknaszlatina. Sóstavai és a település nyújtotta rekreációs lehetőségek nagy számban vonzzák ide a feltöltődni vágyókat.

Munkánk folytatásában a Rahói járást is tüzetesen megvizsgáltuk. Ellenben

a Técsőivel – itt jelentős turistaforgalom koncentrálódik: a Havasi-vonulat két legmagasabb tagjával (Szvidovec és a Csornohora), a Kárpáti Bioszféra Rezervátum egy részével, a Fekete- és Fehér-Tisza összefolyásával, a Tatárhágóval (921 m), fatemplomaival, függőhidaival, sípályáival és még számos látnivalójával, kulturális emlékével és természeti kincseivel várja az ide látogatókat.

Bár a programok és lehetőségek tárházát folyamatosan bővítik, még jócskán fejlődésre és kiaknázásra szorul a kutatott terület, azonban a vendéglátó egységek ígyis igyekeznek bevonni az utazókat, szállást és étkezési lehetőséget biztosítva nekik. Ebből kifolyólag pedig adódik a kérdés, hogy ezek az emberek hol, hogyan és milyen körülményeket figyelembe véve választanak szálláshelyet, milyen szolgáltatásokat vesznek igénybe és ezzel párhuzamosan pedig az, hogy a terület mit tud nyújtani és miből tudnak a vendégek válogatni.

Tehát, a munkánk célja a Kárpátalja keleti turisztikai mikrorégiójában fellelhető kereskedelmi szálláshelyek kínálatának felmérése, ezek vizsgálata, következtetések levonása és a www.booking.com weboldalon található adatok segítségével egy összesítő értékelés létrehozása, amelyet Excel táblázatban vezetünk, majd diagramok által összesítve mutatunk be a szakdolgozatban.

A kutatás elvégzéséhez szükséges adatokat a [booking.com](http://www.booking.com) weboldal adatainak feldolgozásával fogjuk megkapni, illetve ezeket egészítjük ki további szakmai tanulmányok, szakirodalmi és különböző internetes források adataival. A vizsgált szálláshelyekről készítünk egy összesítő táblázatot, majd pedig ez alapján egy átfogó elemzést hozunk létre. Ennek végeredményeként olyan adatokat kapunk, melyek további kutatások elvégzéséhez is jó alapanyagul szolgálnak.

I. A KELETI TURISZTIKAI MIKRORÉGIÓ EGYSÉGEINEK ÁLTALÁNOS ÉS IDEGENFORGALMI JELLEMZÉSE

1.1. A kereskedelmi szálláshelyek helyzete Kárpátalján

Kárpátalján, az utóbbi évtizedben, a kereskedelmi szálláshelyek kapacitását és vendégforgalmát tekintve tekintélyes növekedés volt megfigyelhető. Míg a 2000-es években csupán 36 volt, addig 2017-re 208-ra emelkedett a regisztrált kereskedelmi szálláshelyek száma. Így a 2017-es év statisztikai adatai alapján a megyében 1 vendégház, 4 hostel, 44 ifjúsági és turistaszálló, és 147 szálloda működött. A szálláshely-kapacitás alakulására a szálláshelyek számának gyarapodása pozitívan hatott, hiszen - kisebb ingadozásoktól eltekintve - 2000 óta a szobák és férőhelyek száma folyamatosan bővült. 2017-ben a szobák száma 4663 volt, a férőhelyek száma pedig elérte a 10169-et, míg 2000-ben ez az adat mindössze 1395/2839 volt (BERGHAUER – FODOR 2014; KÁRPÁTALJA – SZANATÓRIUMOK ÉS TURIZMUS 2017, 2018).

Az utóbbi közel két évtizedben szintén növekedés figyelhető meg a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmában is, mivel a 2000-es év (84,2 ezer fő) és a 2017-es év (237,9 ezer fő) között a turisták mennyisége megháromszorozódott. Ugyanakkor 2009-ben és 2010-ben jelentős visszaesés mutatható ki (2008-hoz képest 20%-os), melynek indikátora a gazdasági válság. A 2013-as év adataihoz képest 2014-re 18%-os forgalomcsökkenés figyelhető meg. Köszönhetően az akkor kibontakozó ukrán–orosz konfliktus hatásainak. Az elmúlt évek általánosságban növekvő tendenciája nem járt együtt a külföldi vendégek számának növekedésével. A 2005-ös évtől kezdve (34,5 ezer fő) számuk évről évre kevesebb lett, és a 2009-es esztendőben elérte mélypontját (15,3 ezer fő). Majd a 2010-es év mutatott egyfajta javulást (14%-os növekedés), amit egy 2014–2015-ös újabb mélypont követett, igaz, a szám 2017-re valamelyest stabilizálódott (29,8 ezer fő) (KÁRPÁTALJA – SZANATÓRIUMOK ÉS

TURIZMUS 2017, 2018).

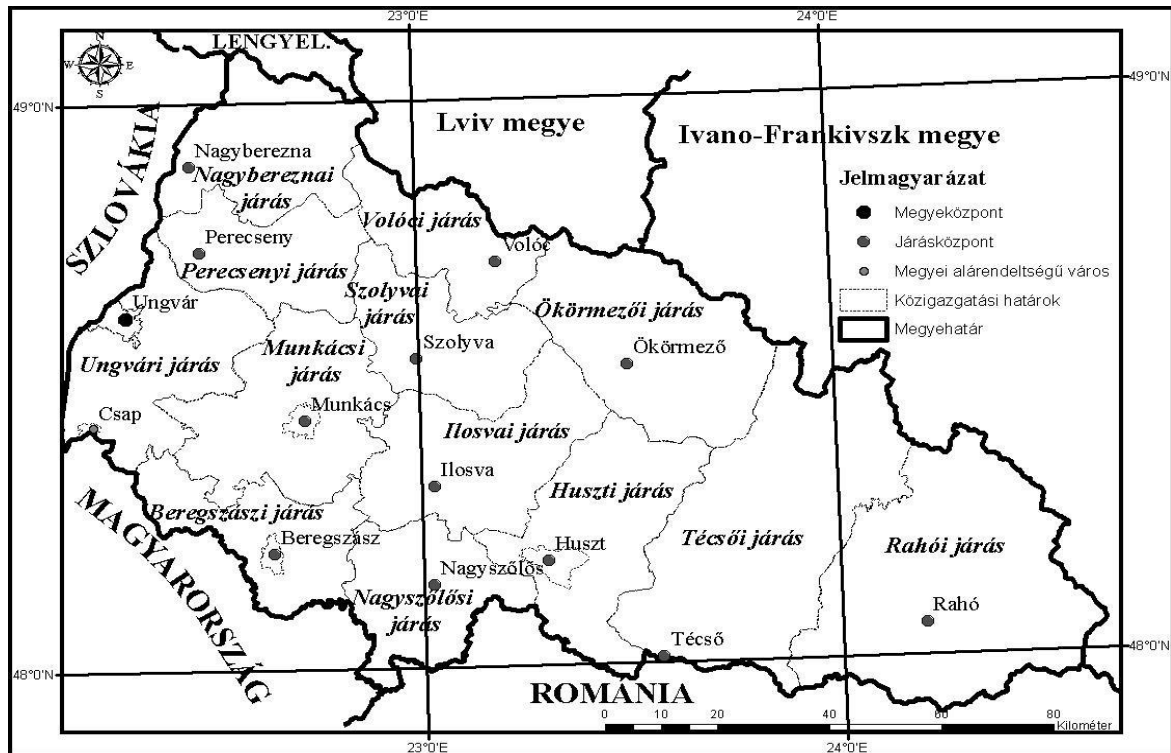
Sajnos azonban ez a javulás is tiszavirág életű volt, a 2019-ben megjelent, majd 2020-ra kigyűrűződő Covid-19 járványnak köszönhetően. És amikor már azt hittük, hogy pozitív változás következik, 2022 februárjában, a kibontakozó félben lévő orosz-ukrán konfliktus átcsapott háborúba, ami azóta is ellehetetleníti a rekreációs célú vendégforgalmat.

2017-ben 237,9 ezer vendég szállt meg Kárpátalja kereskedelmi szálláshelyein, összesen 593 ezer vendégéjszakát töltve el itt, ami átlagosan 2,2 vendégéjszakát eredményez. A megyében a legnagyobb forgalommal, a kereskedelmi szálláshelyek közül az ungvári létesítmények rendelkeznek, ugyanis Ungvár - 42,3 ezres forgalmával Kárpátalja keresletének 17,8%-át lefedi; utána következnek az Ungvári (13,4%, 32 ezer) és a Nagyszőlősi járások (10,2%, 24,3 ezer). A forgalomból legalacsonyabb részesedést kapott járások pedig, a hivatalos statisztika adatai alapján a Técsői (1,1 %, 2,9 ezer) és a Nagybereznai járás (1,3%, 3,8 ezer) intézményei voltak. Ami azért is érdekes lehet, mert visszatekintve a 2000-es évek adataira, a Técsői járás részesedése akkor 6,3%-ot tett ki, ami két évtizede magasnak mondható volt. Magasnak mondható még Munkács városának (13,4 ezer, 13,2%), illetve a Rahói (7 ezer, 6,9%), és a Munkácsi járásnak (5,3 ezer, 5,2%) a részesedése is (KÁRPÁTALJA – SZANATÓRIUMOK ÉS TURIZMUS 2008, 2010, 2011, 2017, 2018;).

1.2. A decentralizációs folyamatok hatása Kárpátalja közigazgatási felosztására

Ukrajna 1991-es függetlenségének kikiáltását követően, Kárpátalja közigazgatási felosztása nem változott jelentősen az 1991–2014 közötti időszakban. Az 1998-ban megállapított közigazgatási felosztás szerint a megye 13 járásra és 5 megyei jogú városra tagolódott: Beregszászi járás, Munkácsi járás, Ungvári járás, Volóci járás, Huszti járás, Ilosvai járás, Nagybereznai járás, Ökörmezői járás,

Nagyszőlősi járás, Perecsenyi járás, Rahói járás, Szolyvai járás, Técsői járás, továbbá Beregszász, Munkács, Ungvár Csap és Huszt városok (1. ábra) (KOVÁCS 1999).

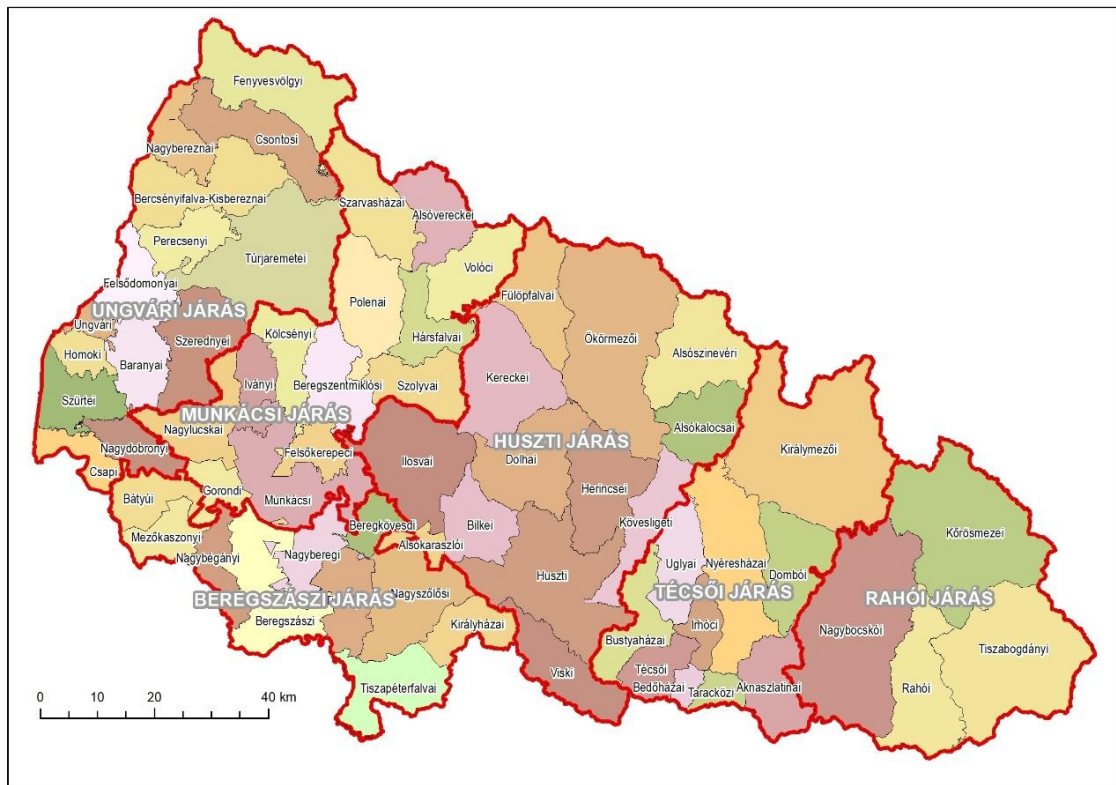

1. ábra: Kárpátalja 1998-2020 között

Forrás: Tóth A., 2017

2014-ben azonban az újonnan megválasztott kormány célul tűzte ki egy adminisztratív reform végrehajtását, melynek a decentralizáció volt a fő célja. A 2015-ös évben Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa elfogadta az Önkormányzatok önkéntes egyesüléséről szóló törvényt (Закон України „Про добровільне об’єднання територіальних громад”). Ennek elfogadásával elkezdődött egy ukrán közigazgatási (decentralizációs) reform is, de mindez csak a 2020-as évre fejeződött be és ekkor lépett érvénybe ([HTTPS://LEHOCZKYINTEZET.UZ.UA/2021/04/25/KARPATALJA-LAKOSSAGANAK-TERULETI-ELOZSLASA-AZ-UJONNAN-KIALAKITOTT-KOZIGAZGATASI-RENDSZER-TUKREBEN/](https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-elozslasa-az-ujonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/)).

„Ukrajna Miniszteri Kabinetének 2020. május 13-án kiadott 572-p számú rendelete értelmében, Kárpátalja kistérségei kialakításának perspektivikus terve szerint lettek összevonva, amely során 64 kistérség került kialakításra” (UKRAJNA MINISZTERI KABINETE 2020).

2. ábra: Kárpátalja járásai és kistérségei napjainkban

Forrás: <https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-elozslasa-az-ujjonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/>

Az újonnan kialakított járások közül (2. ábra) a Huszti járás a legnagyobb területű (3175 km²) és népességű (268 303 fő), míg a Técsői járás ehhez képest csak a negyedik a sorban 185 023 fős lakosságával és 1 870 km²-es területével. A járás területe csak minimálisan változott a reform bevezetése után, ugyanis az új régi közigazgatási egység a korábbi Técsői járás területéből lett kialakítva, kiegészítve a Rahói járástól az Aknaszlatinai kistérséghez csatolt és így a Técsői járáshoz átkerülő Tiszafejéregyházával, Középpapsával és Dobrik településekkel.

A járás magába foglal egy várost (Técső), 5 városi típusú települést (Aknaszlatina, Taracköz, Bustyaháza, Királymező és Dombó) és 58 falvat. A járás területéhez 10 kistérség tartozik. *„A legnagyobb lakosságszámmal az Aknaszlatinai kistérség rendelkezik (35 294 fő). A Nyéresházai kistérség lakosságszáma is meghaladja a 30 ezret (30 609 fő). Jelentős lakosságszámmal rendelkezik a Bustyaházai (25 857 fő) és a Dombói kistérség is (20 435 fő). Érdekes, hogy a járásközpont a lakosság számát tekintve csak az 5. helyen található a maga 19 513 fős lakosságával. Több mint 10 ezer fős a Taracközi, Uglyai és az Irhóci kistérségek lakosságszáma is. A Királymezői és Bedőházai kistérségek népességszáma viszont nem éri el a 10 ezer főt sem.”* (MOLNÁR D. 2021).

A Rahói járás az 5. helyen áll (1846 km²) területét tekintve, míg lakosságszámát figyelembe véve a 6. (82 568 fő) Kárpátalja járásainak rangsorában. Bár, az új járások létrehozásának célja a területi egységek nagyobb méretű átalakítása volt, a Rahói járás esetében annak területe kisebbé vált. Területét a korábbi Rahói járás területéből (kivételt képez Tiszafejéregyháza, Középpapsa és Dobrik, mivel ezeket a településeket a Técsői járáshoz csatolták) alakították ki. A járásközpont Rahó, ami egyben a terület egyetlen városa. Továbbá 3 városi típusú település (Nagybocskó, Gyertyánliget és Kőrösmező) és 25 falu található még a járásban, melyek 4 kistérségbe szerveződtek. A legnépesebb közülük a Nagybocskói kistérség (29 605 fő). A Rahói kistérség népessége: 23 625 fő, a Kőrösmezei kistérségé: 18 754 fő, míg a Tiszabogdányi kistérség 10 584 főt számlál.

1.3. A Técsői járás általános jellemzése és turisztikai erőforrásai

1.3.1. Általános jellemzés

Técső - 1961 óta járási jogú város, a róla elnevezett járás központja. A Tisza jobb partján, a huszti völgykatlanban fekszik, Ungvártól 136 km-re délkeletre.

Kárpátalja keleti részén elhelyezkedve, a Técsői járást keletről a Rahói járás, nyugatról a Huszti és az Ökörmezői járások, délről a Román Köztársaság, északról pedig Ivano-Frankivszk megye határolja. A járásközpont alapításának időpontja és nevének eredete nem ismert (TARAS 2012).

Egy másik forrás szerint, neve magyar személynévi eredetű, a Técs név kicsinyítő formája. (TYA-CSEVO – a magyar elnevezésből ered.) Első említése 1329-ből való. A települést a közeli sóbányák sóvágói lakták a középkorban. 1329-ben Károly Róberttől kapott városi privilégiumot (DESCHMANN 1990).

A járás területe (3. ábra) 1 870 km², népessége 185 023 fő, míg Técső városa mindössze 8 972 főt tesz ki belőle. A Técsői járást tekintve, a lakosság nagy része ukrán, a magyarság aránya itt csupán 2,8 %. Ellenben, a románok többsége a Técsői járáshoz került a járáshatárok módosulásával, ezzel 16,8%-át alkotják a lakosságának (HTTPS://LEHOCZKYINTEZET.UZ.UA/2021/04/25/KARPATALJA-LAKOSSAGANAK-TERULETI-ELOSZLASA-AZ-UJONNAN-KIALAKITOTT-KOZIGAZGATASI-RENDSZER-TUKREBEN/).

3. ábra: Az Těcsői járás elhelyezkedése

Forrás: Saját szerkesztés

A járás felszínét főként hegyvidéki tájak alkotják, kivétel ez alól egy keskeny, déli sáv, amely az Aknaszlatinai-medence szegmense. A Csornohora, ezen kívül a Magura kivételével a Kárpátalján létező összes takaró megtalálható itt. A legészakabbi számára a Gorgánok nyúlnak be, délebbre a Talabor, valamint a Tarac között a Kraszna-havas látható. A magasabb csúcsok az 1500 m-t is meghaladják. Legmagasabb pontja a Gorgánok 1740 m magas Popagya-csúcsa (GÖNCZY 2009).

„Vízrajzilag a terület déli részét érinti a Talabor folyó, viszont a járás vizeinek döntő szegmense a Csornoj Reki-csúcs alatt 1360 m magasan eredő Taracon keresztül érkezik a Tiszába. A Kis-Tarac, továbbá a Brusztura összefolyásától nevezik Taracnak. Torkolata 231 m magasan fekszik. Hossza a Kis-Taraccal együtt 81 km, vízgyűjtő területe 1243,8 km², esése 13,9 ezrelék. Legfontosabb mellékága a Luzsanka-patak. A Tarac folyó a Tisza kárpátaljai mellékágai közül a legszeszélyesebb vízjárású. Ez annak köszönhető, hogy a felső folyása a megye legcsapadékosabb területe. Királymező, valamint Oroszmokra körül az évi csapadékátlag meghaladja az 1400 mm-t” (KÁRPÁTALJA ATLASZA 1991; NAGY ET AL. 2002).

Kárpátalja konyhasó lelőhelye az előhegyvidéken, Aknaszlatinán található, az Técsői járásában. A sórétegek tiszta, salakos és agyagos-sós üledékek formájában helyezkednek el, közel 200 hektáros területen. A felszín alatti bányákban történik a só kitermelése, az egyik kiaknázott tárnában pedig asztmás betegeket gyógyítanak. A sóbányákhoz közel pedig sósvizű tavak találhatóak. Ez teszi Aknaszlatinát Kárpátalja és egyben Ukrajna egyik legjelentősebb gyógyüdülőhelyévé, mivel a település elsősorban sóstavai által vált ismertté a turisták körében. A sóstavak gyógyhatása vetekszik a Holt-tengerével. A vízben fürdőző emberek nem merülnek el, mivel ennyire magas annak só-koncentrációja. Így, a vízből történő kilépés után az emberek bőrén vastag, gyógyhatású só réteg telepszik meg (IZSÁK 2007; TARAS 2012).

A térség közlekedési állapota relatíve elfogadható. Técső, elhelyezkedését

tekintve a megyeszékhelyet, valamint a lényegesebb határátkelőket a Tatárhágóval összekötő útvonalon fekszik. A vasúti közlekedés biztosítását a Bátyú-Nagybocskó vonal fedi le. Nagybocskónál a vasút átér Románia területére, emiatt ebbe az irányba további vasúti közlekedés nincsen. A járás belső területeire csakis közúton, a Tarac, a Luzsanka, az Uglya, továbbá a Kis-Ugolyka völgyein juthatunk el. A járás 320 km hosszú úthálózata szilárd burkolattal rendelkezik.

Gazdaságilag legfőképpen az építőanyag-, papír-, továbbá cellulózgyártás, fafeldolgozás, valamint az ezekhez a tevékenységekhez szükséges gépgyártás jellemző az ipari tevékenységre. A megye hatalmas erdőkombinátjai Királymezőn, valamint Taracközön találhatók (GÖNCZY 2009).

1.3.2. Turisztikai erőforrások

Turisztikai szempontból a járásban vonzó tényezőnek számít a területén nagy kiterjedésben található hegyvidék, ellenben visszatartó erőként szolgál a meglehetősen gyér úthálózat. A régió kiemelt értékeit a kiterjedt és közel érintetlen táj, valamint a rendkívül tagolt felszín képezik. A Técsői járás, illetve vele együtt a Keleti turisztikai mikrorégió arculatát a már ma is meglévő síturizmus és természetjárás, bakancsos turizmus köré célszerű szervezni. Sajátos turisztikai fejlődés előtt áll a mikrorégió román határ menti szakasza, hiszen a tömbben élő kárpátaljai románság a Rahói és a Técsői járás mezsgyéjén él. (BERGHAUER 2012).

A járás nevezetes még, a huzamos ideig Técsőn alkotó Hollósy Simon ismert magyar festőről. Aki 1914-től állandó jelleggel itt lakott és több képét itt festette, közülük több Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában látható. Hollósy Simon egykori lakóházát ukrán és magyar nyelvű emléktábla jelöli. 1992. május 1-jén avatták fel Hollósy Simon bronz mellszobrát (4. ábra), Tóth Emőke magyar szobrász alkotását.

4. ábra: Hollósy Simon mellszobra

Forrás: kozterkep.hu/10945/hollo-sy-simon#

Técső központjában több felekezet temploma található egymás mellett. A legrégebbi a XIII-XVIII. században épült támpilléres református kőtemplom a háromszintes tornyával, melyen régi toronyóra is látható. A templomhajó famennyezete 1748-ban készült, szín- gazdagsága jó állapotban maradt fenn. A református templom másik ékessége egy magyar zászló, amely sok vihart megélt. A zászló az 1900-as évek elejéről maradt fenn, és a templom padlásán vészelte át a szovjet érárt. A técsőiek ereklyeként tartják számon, és ugyanúgy tisztelik, mint a sok hatalomváltást átvészelt Kossuth-szobrot - 1896-ban állították közadakozásból Kossuth Lajos mellszobrát, amely a város szívében, a Kossuth utca kis parkjában található.

A római katolikus Szent István Király plébániatemplomban (1780) volt 1944 előtt Máramaros vidék leggazdagabb könyvtára. A harmadik szentély a téren a görög katolikus Nagyboldogasszony templom (1852) (TARAS 2012).

A város központi része megőrizte a Felső-Tisza-vidékre jellemző romantikus kisvárosi hangulatot, viszont a szovjet hatalom a betontömbjeivel

ebbe is belerondított, illetve ami megmaradhatott volna, azt az árvizek pusztították el.

Técső belvárosában sétálva érdemes megtekinteni még a Hősök emlékművét (turulmadaras emlékmű), amely egyben a világháborúban meghalt katonáknak és a málenkij robotra elhurcolt técsői férfiaknak is emléket állít (VARJU 2021).

Ami a járás természeti értékeit illeti, a Kárpáti Bioszféra Védett Területhez tartozó Uglya- Széleslonkai masszívum az Ukrán-Kárpátok középső részén (a Poloninai-hegylánc déli lejtőin), a Técsői járásban található. Az Uglya-Széleslonkai természetvédelmi terület 400-1280 méteres tengerszint feletti magasságban helyezkedik el, mintegy 15 580 hektáros területen. A masszívum nevezetes Európa legnagyobb területű bükköseiről és a maradvány (reliktum) fafajairól (bogyós tiszafa, nagylevelű hárs, közönséges és európai lucfenyő) (IZSÁK 2007).

1.4. A Rahói járás általános jellemzése és turisztikai erőforrásai

1.4.1. Általános jellemzés

A Rahói járás Kárpátalja legkeletibb közigazgatási egysége, amely az 5. helyen áll a megye járásainak rangsorolásában, 1846 km²-t felölelő területével (5. ábra). Lakossága – 82 568 fő. Szomszédai: nyugatról a Técsői járás, északról és keletről Ivano-Frankivszk megye, délről pedig Románia. Központja Rahó városa, ami a Fehér- és Fekete-Tisza összefolyásánál található. A település első írásos említése a XIV. századból maradt fenn. 1343-ban telepedett le a területen Bogdán moldvai vajda, Nagy Lajos király engedélyével. Majd ezek a birtokok a Drág családra szálltak, akik a Drágffy család ősei voltak. A város, a további évszázadokban, fokozatosan növekvő kereskedelmi és kisiparos szerepet töltött be, előnyt kovácsolva kedvező földrajzi fekvéséből. 1724-ben megalakult Rahó első fafeldolgozó üzeme, ezt követően pedig – a vasútépítés révén – olasz

családok érkeztek a vidékre, ezáltal színesítve annak arculatát (MOLNÁR D. 2021; GÖNCZY 2009; VARJU 2021).

5. ábra: A Rahói járás elhelyezkedése

Forrás: Saját szerkesztés

A járás domborzati sajátossága, hogy az ország legnagyobb átlagmagassággal bíró területe itt található. Itt fekszik a Havasi-vonulat két legmagasabb tagja: a Szvidovec és a Csornohora. Az utóbbi foglalja magába Ukrajna legmagasabb pontját, a 2061 méter magas Hoverlát, továbbá még öt 2000 métert meghaladó csúcsot: Brebeneszkul (2035 m), Petrosz (2020 m), Csornohora (2020 m), Gutin-Tomnátik (2016 m), Rebra (2001 m).

A térség fő folyója a Tisza, amelynek két ága - a Fekete- és a Fehér-Tisza – a járásközpontban találkozik egymással. A Fekete-Tisza hossza 49 km, vízgyűjtője pedig 569 km². A Mezőhát-patak a legfontosabb mellékfolyója. A Fehér-Tisza hossza 32 km, vízgyűjtőterülete 489,4 km². A legfontosabb mellékfolyója a Saul.

Ami a járás ásványvízforrásait illeti, 10 ásványvízforrás található

Tiszaborkút és Rahó között, a járás középső területein, ezek mindegyike hidrokarbonátos összetételű. Az ásványvizek kalciumot, nátriumot, klórt és mangánt is tartalmaznak, amelyek eltérő mennyiségben és kombinációban vannak jelen a vízben (GÖNCZY 2009).

1993-ban hozták létre, a Kárpátok védelmére, a Kárpáti Bioszféra Rezervátumot, amely 57,9 ezer hektáron terül el az Ukrán-Kárpátokban. A védett területet majdnem teljes egészében erdők borítják. A rezervátum területéhez több különálló, hegyvidéki masszívum is tartozik, amelyek az Ukrán-Kárpátok különböző részein találhatóak: az Uglya-Sirokoluzsanszki, a Csornohorai, a Máramarosi és a Szvidoveci védett területek, valamint egy síksági masszívum – a Kárpátaljai-alföldön található Nárciszok-völgye.

A Kárpáti bioszféra védett területének egyik különleges természeti emléke Ukrajna és a Kárpátok legmagasabb pontja, a Csornohorai-masszívum, amely rengeteg látogatót vonz a Rahói járásba (IZSÁK 2007).

A turizmus és a közlekedés egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Tulajdonképpen mondható, hogy a közlekedés fejlődése hozta létre, vagy inkább eredményezte a turizmus kialakulását. A versenyképes turizmus előfeltételei között a fogadóhely megközelíthetősége is fontos szerepet játszik. Kárpátalja esetében a földrajzi elhelyezkedés előnyös lehet, mivel lehetővé teszi a régió számára, hogy fontos tranzitútvonalként szolgáljon Kelet- és Nyugat-Európa számára. Ez pedig pozitív hatást gyakorolhat a turizmus fejlődésére is (PETYKÓ 2008; TARPAI 2013).

A Tisza-völgyében húzódó folyosó, közlekedési szempontból kiemelkedő fontosságú a járásban, mivel összeköti a megye nyugati részeit Ukrajna déli és központi megyéivel, a Tatár-hágón keresztül. Az 237 kilométer hosszú úthálózat teljes egészében aszfaltozott. Vasúti kapcsolat hiányzik más megyei területekkel, mivel az észak-déli vagy nyugat-déli irányba haladó vasútvonalak Terebesfejérpataknál átmennek Romániába. Ezért csak Ivano-Frankivszk megye felé van vasúti közlekedés és szállítás.

Az ipar a gazdaságban minimális szerepet játszik, csak a rahói kartonpapírgyár és a gyertyánligeti vasgyár tekinthetők fontosnak. A járás minden nagyobb településén megtalálhatóak kisebb fafeldolgozó üzemek (GÖNCZY 2009).

1.4.2. Turisztikai erőforrások

A Rahói járás változatos és gazdag turisztikai lehetőségekkel büszkélkedhet, amelyek főként a természeti látnivalókban rejlenek. A területen található a Kárpátok legmagasabb csúcsa, a Hoverla (2061m), és még legalább öt olyan hegytető, amely magassága megközelíti a 2000 métert. Továbbá, a rahói járásban ered a Duna leghosszabb mellékfolyója, a Tisza, illetve Rahónál találjuk a Fekete- és a Fehér-Tisza összefolyását.

A hegyvidéket festői tájak és erdők borítják, amik a Kárpáti Bioszféra Rezervátum részei, amelyet az UNESCO is elismert. A járás hegyeinek magaslatain olyan különleges növényi kultúrákkal találkozhatunk, mint például a havasi gyopár, amely csak a Rahói járásban virágzik Ukrajna területén, és világszerte is nagyon ritka. Ezen kívül a járás különböző gasztronómiai eseményeivel is kiemelkedik, például a mezőháti Hucul ripa vagy a rahói Hucul brinza fesztivállal ([HTTP://WWW.NYF.HU/NORVEG2009/PDF/KARPATALJA_SZSZB_VONZEROLELTAR.PDF](http://www.nyf.hu/norveg2009/pdf/karpatalja_szszb_vonzeroletar.pdf)).

A Kárpátok legmagasabban fekvő vízese - ami az Iker-havas (Bliznica, 1880 m) csúcs közelében fedezhető fel - a Trufanec-vízesés (36 méter), szintén a járás látnivalóinak körét gazdagítja (TARPAI 2013).

Ukrajna legmagasabban fekvő tava, a Brebeneszkul-tó is a régióban - tengerszint felett 1 801 méter magasan - található. A tó a Csornohora-hegység és a Hutin-Tomnatik hegysorok fő gerincei között alakult ki. Hosszúsága 134 méter, szélessége pedig 44 méter. A Brebeneszkul-tó a Kárpáti Bioszféra Rezervátum részét képezi ([HTTPS://KARPATALJA.MA/SOROZATOK/KARPATALJA-MA/KARPATALJA-MA-A-BREBENESZKUL-TO/](https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma/karpatalja-ma-a-brebeneszkul-to/)).

A Rahói járásban kapott helyet nem csak Kárpátalja, hanem egész Ukrajna legrégebbi fatemploma, a Szent Miklós nevét viselő, felső javadalmi templom, Középpapsa településén. A fatemplom legkorábbi részei két tölgyfagerendakoszorú képezi, amelyek még 1428-ból származnak. Az adott településen érdemes meglátogatni a Szent Miklós nevét viselő alsó javadalmi fatemplomot is, amely a XVIII. század közepéről származik (TARAS 2012).

Továbbá Kőrösmező elején, egy dombon magasodik, az 1824-ben épített "Sztrukovszka" görögkatolikus fatemplom (6. ábra), melyet a Szentháromság tiszteletére emeltek. Tornya az 1813-as évben épült. Benne, egy 17. századi ikonosztáz áll. A Tiszán átkelve, függőhíd vezet hozzá. Az építészeti műremeket kárpátaljai hucul mesterek építették 1824-ben, és ma békés együttélésre ad példát, hiszen a görögkatolikusok és a pravoszlávok közösen használják. Az UNESCO 2013-ban a kulturális világörökség részévé nyilvánította a fatemplomot ([HTTPS://KARPATALJA.MA/SOROZATOK/LEGENDAK-KARPATALJAN/LEGENDAK-KARPATALJAN-KOROSMEZO-ES-A-SZTRUKOVSZKA-FATEMPLOM-LEGENDAJA/](https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-korosmezo-es-a-sztrukovszka-fatemplom-legendaja/)).

6. ábra: Sztrukovszka fatemplom (Kőrösmező)

Forrás: Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület 2013

Nem messze Rahó városától, található egy obelisz, amely Európa közepét jelöli, ezzel növelve Kárpátalja érdekességeinek számát. Bár ez a hely nagyon népszerű a turisták körében, és nagy számban látogatják, földrajzi hitelességét sokan kétségbe vonják (BERGHAUER 2012).

A Tatár-hágó (921 m) szintén az adott járás látnivalóinak listáját színesíti. A Kőrösmezőtől 15 km-re fekvő hágó történelmi múltjával és gyönyörű panorámájával kápráztatja el az oda látogatókat. A hágó túloldalán pedig már Ivano-Frankivszk megye található. Innen nagyjából 15 km-re pedig Bukovel – Ukrajna legnagyobb síközpontja várja a síelés szerelmeseit (VARJU 2021).

A térségben fontos szerepe van a síturizmusnak. Például, a falusi turizmus szolgáltatásait, a Rahói járásban, jellemzően a síelni vágyók veszik igénybe. A járás területén az üzemelő sífelvonók száma 22, ami azt jelenti, hogy a megyében található csaknem minden harmadik felvonó itt működik. A térség legfontosabb turistaközpontja a Drahobrát sítelep (TARPAI 2013).

1.5. A járások, mint komplex turisztikai mikrorégió alkotóelemei

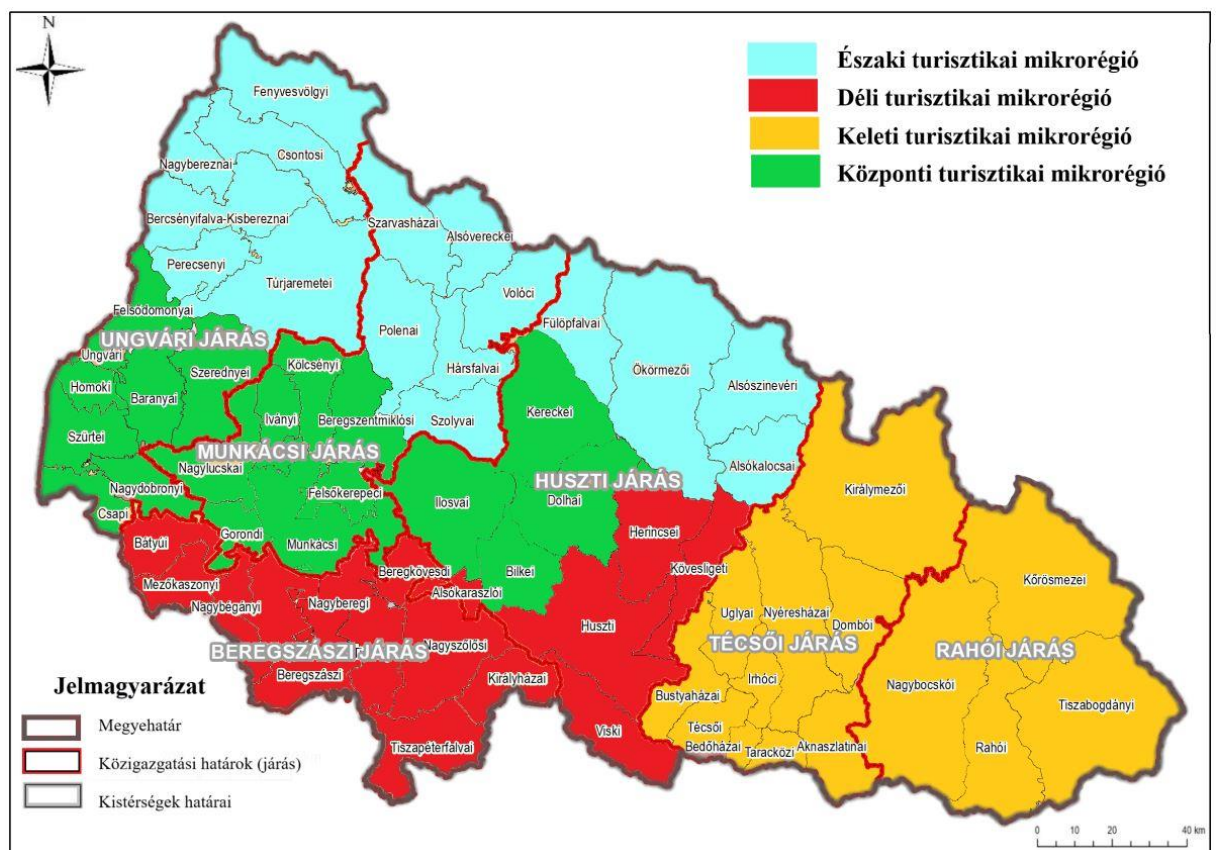
A turisztikai szempontból Kárpátalján számos területi eltérés és hasonlóság is tapasztalható a kereslet, a kínálat és az attrakciók tekintetében. Mint ahogyan Berghauer Sándor is kifejti értekezésében, főként ezen okok miatt javasolt a megye területének turisztikai mikrorégiókra való bontása. Ezen mikrorégiók a következők:

- Északi turisztikai mikrorégió;
- Déli turisztikai mikrorégió;
- Keleti turisztikai mikrorégió;
- Központi turisztikai mikrorégió.

Munkánkban, a Rahói és Técsői járást magába foglaló, Keleti turisztikai mikrorégiót vesszük górcső alá (7. ábra). A járások közös jellemzője, hogy területük nagy részét hegyvidék borítja, ami miatt az úthálózatuk viszonylag gyér. A mikrorégió kiemelt vonzerejét képezi a szinte érintetlen természeti környezet, továbbá a rendkívül tagolt felszín.

A Keleti turisztikai mikrorégió arculatát érdemes, a már létező síturizmus és bakancsos turizmus köré szervezni. A Fagyalos és Csornohora hegyvonulatainak keleti részén több, országos jelentőségű síközpont is található. Azonban, a síturizmus, és a magashegységek nyújtotta lehetőségek még bőven kiaknázásra szorulnak.

7. ábra. Kárpátalja turisztikai mikrorégiói

Forrás: Berghauer S., 2012; saját szerkesztés

„A mikrorégióban az antropogén hatások alacsony szintje lehetővé teszi a hegyi folyókhoz kapcsolható egyedi turisztikai élményt (horgászat, kajakozás, kenuzás), továbbá a védelem alatt nem lévő, kiterjedt hegyvidéki területek outdoor programok és vadászturizmus/vadlesturizmus fejlesztésének biztosítanak lehetőséget. A turisztikai mikrorégió arculatának egyedisége a terület hucul kultúrája által tovább fokozható, lehetőséget biztosítva a turistáknak falusi turizmus keretei között a jellegzetes hucul foglalkozások (pásztorkodás, faúsztatás) fortélyainak megismerésére – külön kiemelhető a brinzakészítés (hucul juhtúró), fafaragás (hucul havasi kürt) –, jellegzetes hucul házakban (grazsda) biztosítva számukra elszállásolást.” (BERGHAUER 2012A).

II. FEJEZET. A KUTATÁS MÓDSZERTANA

A munkánk megírása során a célunk, a Kárpátalja Keleti turisztikai mikrorégiójában (Técsői és Rahói járás) található kereskedelmi szálláshelykínálat felmérése és elemzése a www.booking.com weboldalon található adatok segítségével. Továbbá következtetések levonása és összesítő értékelés létrehozása a kapott adatok, eredmények alapján.

Minden szálláshely esetében lényeges, hogy megvizsgáljuk a következő szempontokat utazó szemmel: megközelíthetőség, kényelem, megbízhatóság és a rendelkezésre álló szolgáltatások megfelelő minősége, melyet minden esetben maximálisan elvárnak a vendégek.

A vizsgált régió kereskedelmi szálláshelyeinek felmérése során felhasznált forrásoknak, a www.booking.com online szálláshely foglaló weboldaldalon található információk képezik szerves részét. Amennyiben a szálláshelyek rendelkeznek saját weboldallal, ezeken jóval több adatot és pontosabb leírást kaphatunk róluk, ami segít bennünket a munka megírásának gördülékenyebbé tételében. Az összegyűjtött információkat a Microsoft Excel program által rögzítjük táblázatokba, egyénileg lebontva ezeket szálláshelyenként, egy előzetesen felállított szempontrendszer követve.

Első körben azt vizsgáltuk, hogy mi a szálláshelyek megnevezése, hol/melyik településen található (ezen belül a pontos címét) és hogy milyen típusba van kategorizálva. Az utóbbi azért lényeges, mert így a kereskedelmi szálláshelyek mennyisége mellett azt is megtudhatjuk, hogy milyen ezeknek a szálláshelyeknek a típusa a két járásban.

Utána azt rögzítettük, hogy melyik évben kerültek fel az adott szálláshelyek a [booking.com](http://www.booking.com)-ra, tehát mikortól kezdve foglalhatóak – amit a weboldal minden esetben napra pontosan ismertet szobafoglalásnál –, így az Excel segítségével könnyen kiszámítható, hogy az elmúlt években milyen a szálláshelyek beregisztrálásának aránya a website-ra.

Következő lépésként a szálláshelyek befogadóképességét és az elérhető szobák mennyiségét határoztuk meg, melyről a szálláshelyek saját weboldaláról (amennyiben van ilyen) tájékoztunk. A kutatás ezen része a munkánk egyik legfontosabb szakasza. A szobák számai és férőhelyei között lehetnek némi eltérések, mivel a szálláshelyek saját weboldala és a booking.com-on feltüntetett adatok nem minden esetben egyeznek.

Ami a szálláshelyválasztás anyagi részét illeti, megvizsgáltuk a standart kétszemélyes szobák értékesítési díját is, ami azért szükséges, mert így meghatározhatjuk a célterületen található szálláshelyek átlagárait, illetve felmérhetjük, hogy hol érdemes szállást foglalni a legjobb ár-érték arányban. Mivel a szálláshelyek árai idényszerűen változhatnak, néhány hét vagy hónap elteltével elveszthetik aktualitásukat. Az árak függhetnek az aktuális szezontól, a telítettség mennyiségétől, valamint, a minősített szálláshelyeknél, a csillagok számától is, de akár egyéb tényezők is befolyással lehetnek az árak kialakítására.

Több okból kifolyólag is a standart kétszemélyes szobák árainak vizsgálata mellett tettük le a voksunkat. Egyrészt, azért, mert ezen szobák árai a legkedvezőbbek a többi magasabb kategóriás szoba árai között, míg felszereltségük és szolgáltatásaik a legtöbb szálláshely esetében nagyjából megegyeznek. Másrészt, pedig azért, mert a turisták leggyakrabban párban vagy 2 főnél többen indulnak útnak, és ezt a szobatípust választják leginkább.

A következő szempont a szobák pótágyazási lehetősége (áll-e rendelkezésre pótágy; ha igen, mennyibe kerül egy éjszakára/az ott tartózkodás idejére). Abban az esetben, ha elérhető pótágy az adott létesítményben, akkor annak férőhely kapacitása is növekszik, amit az elemzés során (ha van feltüntetve darabszám) a férőhelyek számába bele kell kalkulálni.

Ezt követően a szoba egyéb felszereltségét is kielemeztük táblázatunkban. Megvizsgáltuk, hogy van-e fűtési/légkondicionálási lehetőség az egységekben, rendelkeznek-e a szobák saját fürdőszobával, vagy csak közös használatú érhető el bennük. Továbbá, hogy milyen a térség internet lefedettsége, van-e ingyenesen

használható WiFi a szálláshelyeken, illetve a szobák felszereltek-e valamilyen média eszközzel, például televízióval vagy számítógéppel.

Mivel Kárpátalja járásaira jellemző a különböző szálláshely típusok megléte, gondolunk itt többek között az apartmanokra vagy vendégházakra, kiegészítettük a táblázatunkat olyan dolgokkal, mint például a nappali/kanapéágy vagy a felszerelt konyha. Ezek a terek gyakorta előfordulnak az apartmanok, vendégházak szobái között. Pont ezen okból tér el az adott szálláshelytípusok felszereltsége, a többi, más típusba tartozó szálláshely berendezésétől. Ugyanis, fontos megjegyezni, hogy a vendégházaknál és az apartmanoknál egy egész lakórész vagy egy teljes épület áll rendelkezésre a vendégek számára.

A munkánk tovább bővült a szálláshelyeken igénybe vehető szolgáltatásokkal. Ezek között vannak alap- és egyéb kiegészítő szolgáltatások: szobaszerviz, vasalási lehetőség, napi takarítás, transzferszolgáltatás, wellness szolgáltatások, szabadidős lehetőségek, amiket szintén felvezettünk a táblázatunkba. Ezek a szolgáltatások komfortosabbá tehetik a vendégek ott-tartózkodását, fokozva az új helyen szerzett élményeket. A szolgáltatások színes skálája a szálláshelyek kínálatát is bővíti, és jellemzően annak árait is emeli.

Kutatásunkban megvizsgálásra került a szálláshelyek dolgozói által beszélt nyelvek sokszínűsége is, hiszen a személyzet megfelelő kommunikációja a vendégekkel elengedhetetlen feltétel a turizmusban és árulkodhat a szálláshelyen megforduló vendégek nemzetiségi összetételéről, illetve a kiszolgáló egység minőségének szintjéről is.

A következő fontos vizsgálati pontunk a szálláshelyen megengedett költségrendezés módja, ami kétféleképpen történhet a régióban: kizárólag készpénzzel vagy bankkártyával és készpénzzel egyaránt. Ami a be- és kijelentkezés időpontjait illeti, ezek is fel vannak tüntetve a weboldalon, ezáltal azokat is össze tudtuk hasonlítani: melyek azok az időpontok, amelyek a szálláshelyek mindegyikénél egyeznek, esetleg van-e éjjel-nappali recepció szolgálat, ezen belül pedig szabadon választható ki- vagy bejelentkezési időpont.

Végül, de nem utolsó sorban, fontosnak tartottuk az online vendégértékelések összegzését is, amelyből kiderült, hogy milyen népszerűségnek örvend egy adott kereskedelmi szálláshely az ott megszállt vendégek körében, illetve milyenek a visszajelzések és véleményezések róla. Ez azért is egy fontos szempont, mert lehetséges, hogy a foglaló vendég ez alapján választja ki a szálláshelyét. Emellett még – ahol volt ilyen feltüntetve – rögzítettük a szálláshelyek minősítését.

A kapott adatokat diagramok segítségével összesítettük és szemléltetjük a munkában, a könnyebb áttekinthetőség érdekében, majd ezt követően elemezzük ezeket és következtetéseket vonunk le belőlük. Az eredmények a következő fejezetekben tekinthetők meg.

III. FEJEZET. A KELETI TURISZTIKAI MIKRORÉGIÓ EGYSÉGEINEK KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELY-KINÁLATÁNAK VIZSGÁLATA

3.1. Szálláshelyek a Técsői járásban

A Beregszászi, Ungvári vagy Rahói járástól eltérően, a Técsői járásban csekély számú ismert – a magyar és ukrán turisták számára egyaránt fontos – kulturális, történelmi, építészeti műemlék vagy természeti látványosság található, ezáltal az utazások többsége átutazós jellegű, az úti cél pedig leginkább más járások látványosságait jelenti. Ez alól egy település kivételt képez, mégpedig Aknaszlatina, ahol a járás többi részéhez viszonyítva kiemelkedően magas a turistaforgalom. A település népszerűségét az itt található gyógyhatású sóstavaknak és gyógyiszapnak köszönheti.

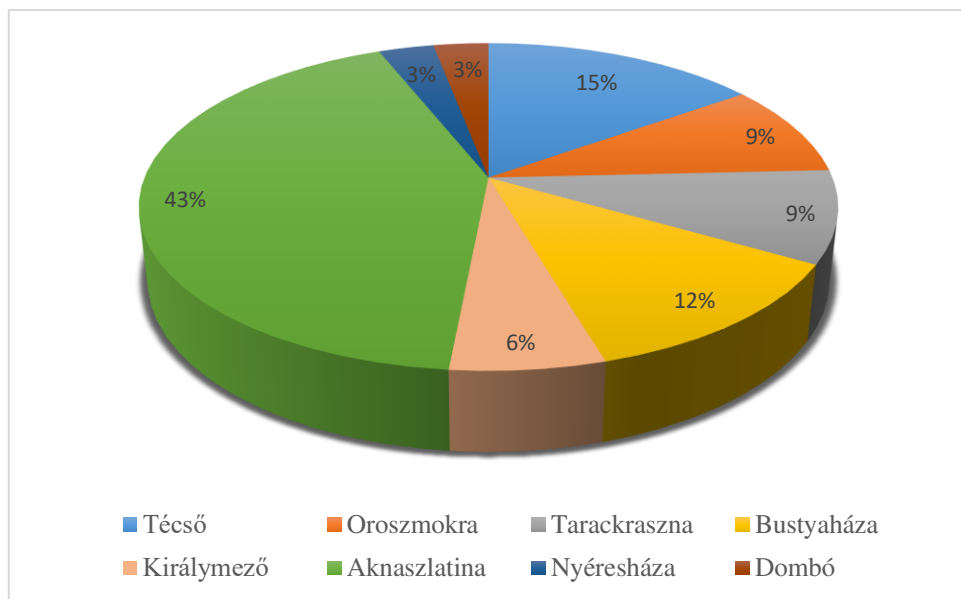
Ezt tükrözi, hogy a járás területén 33 kereskedelmi szálláshelyet sikerült feltérképezni a booking.com segítségével, ami a feljebb említett járásokhoz viszonyítva egy jóval kisebb mennyiség. A járás 10 kistérségén belül (ebből 5 városi típusú település, és 58 falu) 8 település rendelkezik valamilyen kereskedelmi szálláshellyel. Ezek közül Aknaszlatina rendelkezik a szálláshelyek 40 %-ával.

3.1.1 A településeken létesített szálláshelyek száma és típusai

A szálláshelyek mennyiségének oka nagy valószínűséggel a turizmushoz vezethető vissza. A Técsői járás települései között számos olyan települést találunk, ahol nem zajlik turisztikai tevékenység. Ennek számos oka lehet, de jellemzően azokat a falvakat érinti ez a probléma, amelyek közvetlen közelében nincs számottevő turisztikai attrakció, ezáltal a látogatottsági szint is alacsony, így szálláshelyekre sincs különösebb igény. A turisztikai infrastruktúra a járásban

még gyerekcipőben jár, és ha van is valamilyen turisztikai látványosságuk a településeknek, akkor nehézkes a megközelíthetőségük az utak állapota miatt vagy pedig kevésbé ismertek a turisták körében.

Az említett 8 település között – mint ahogy az 8. ábra is szemlélteti – találunk 2 olyan települést, mint Dombó és Nyéresháza, ahol a szálláshelyek száma, az internetes felületeken, nem haladja meg az 1-et. Ezeket követi Királymező, a maga 2 regisztrált szálláshelyével, majd fej-fej mellett 3 szálláshellyel várja vendégeit Oroszmokra és Tarackraszna. A bronzérmet Bustyaháza viszi, ahol 4 szálláshely található, tőle egyel lemaradva pedig Técső következik, 5 kereskedelmi szálláshellyel. Abszolút fölényrel (14 kereskedelmi szálláshely) rendelkezik Aknaszlatina, ahol a járás szálláshelyeinek több mint 40%-a található. Ez azzal is indokolható, mivel a település híres sós-tavairól és igencsak közkedvelt a turisták körében.

8. ábra: A Técsői járás településein létesített szálláshelyek száma

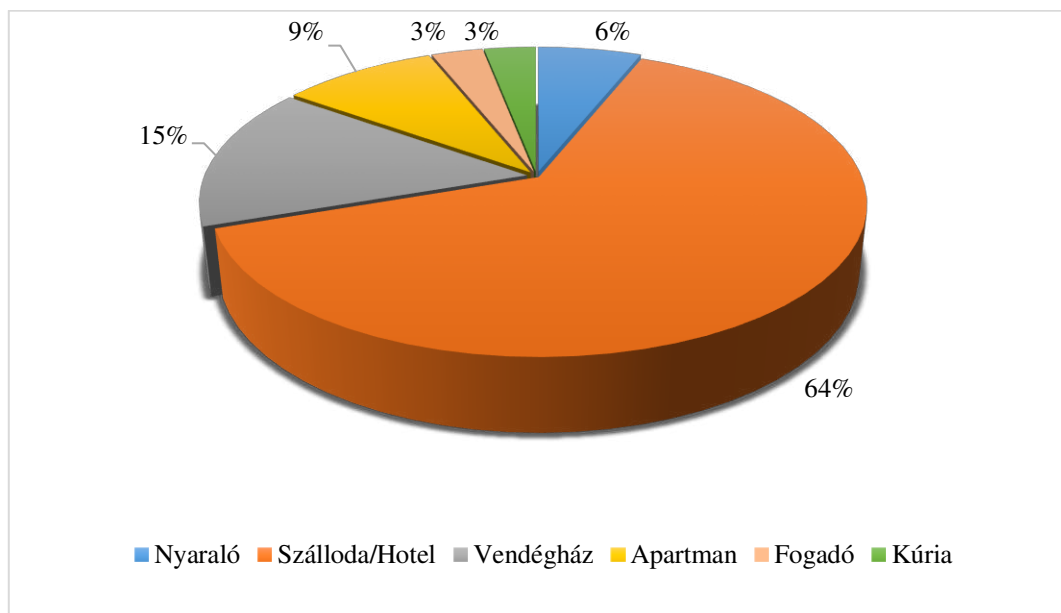
Forrás: Saját szerkesztés

A szálláshelyek legnagyobb és a turizmus szempontjából legrelevánsabb csoportját az ún. kereskedelmi szálláshelyek képezik. A kereskedelmi

szálláshelyek típusát tekintve a Técsői járásra a következő szálláshelyek jellemzőek: szálloda/hotel, apartman, nyaraló, vendégház, fogadó, kúria. A típusokat tekintve, szállodából (21 db) található a legtöbb a járás területén (9. ábra), legalábbis ha online szeretnénk a szálláshelyünket felkutatni és lefoglalni. A szállodák képezik a járásban megtalálható szálláshelytípusok 64 %-át, továbbá 5 vendégház, 3 apartman, 2 nyaraló, illetve 1-1 fogadó és kúria is képviselteti magát, ezáltal kínálva szálláslehetőséget az oda érkezőknek.

Az adatok tükrében elmondható, hogy a járás 33 szálláshelyének típusai elég változatosak, még ha csak 1-1 szálláshely képviselésében is vannak jelen.

9. ábra: A szálláshelyek típusai

Forrás: Saját szerkesztés

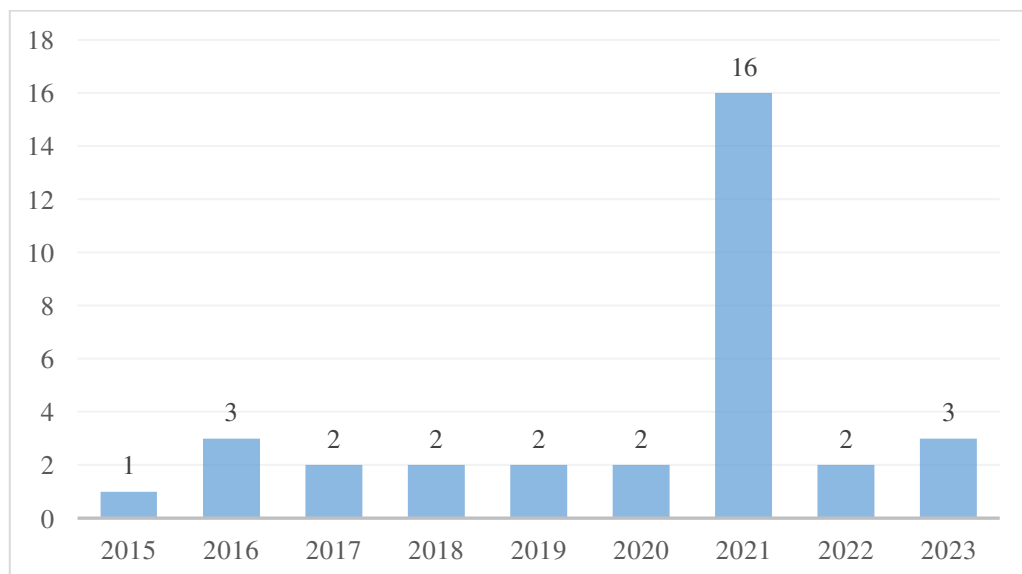
3.1.2. A járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on

A booking.com online szállásfoglaló weboldal kínálatában rengeteg opció közül választhatunk. A szűrők segítségével könnyedén kiválaszthatjuk, hogy hová szeretnénk utazni és hol, melyik szálláshelyen szeretnénk lefoglalni szobánkat a kiválasztott időszakra.

A kiválasztott létesítményről, legyen az bármilyen típusú szálláshely, pedig több információt is kaphatunk a Booking-on vagy az adott szálláshely saját weboldalán (ha rendelkezik ilyennel). A kutatás során több olyan szálláshellyel is találkoztunk, melyek bár interneten hirdetik magukat, sőt a Google térképén is felbukkannak, azonban a Booking oldalán nem találhatóak meg, így nem képezik részét a statisztikai adatainknak.

A munkánk ezen alfejezetében azt vizsgáltuk meg, hogy melyik évben lettek beregisztrálva a booking.com weboldalára a járás kereskedelmi szálláshelyei.

Ha megfigyeljük a 10. ábrát, jól látható, hogy a járás elsőként regisztrált szálláshelye 2015-ben került fel az oldalra. Ez a szálláshely a Golden Palace Hotel.

10. ábra: A Técsői járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on

Forrás: Saját szerkesztés

Ezt követően, 2020-ra ez a szám 12-re növekedett. A legaktívabb év a 2021-es volt, ekkor regisztrálták be a legtöbb szálláshelyet (16 db) a weboldalon. A 2022-es évben pedig még kettő szálláshely került fel a booking.com oldalára.

Majd 2023-ban bővült még 3-mal a járás regisztrált szálláshelyeinek száma (Vizit hotel, Villa Diana, Komplex SilDar). Ez utóbbi három év azért is érdekes, mert a 2021-ben csúcspontját élő Covid-19 járvány jócskán keresztbe tett a turizmus minden területének, és igazából még a végére sem értünk, de 2022-ben még egy ukrán-orsz konfliktusból kirobbant háború is megkoronázta a turizmus és a kárpátaljai magyarság szomorú helyzetét, ami napjainkra sem hárult el. A Booking szerint mégis majdnem megduplázódott a regisztrált szálláshelyek mennyisége a régióban.

3.1.3. A szálláshelyek befogadóképességének és a szobák számának vizsgálata

A szakdolgozat kutatási részének egyik legfontosabb szegmense a Técsői járásban fellelhető szálláshelyek szobáinak és férőhelyeinek összehasonlítása. A kutatásban elemzett 33 kereskedelmi szálláshely megközelítőleg 538 szobát és mintegy 1283 férőhelyet kínál a potenciális vendégek számára. Ebből az arányból 365 szobányi és 912 férőhelynyi részt képviselnek az Aknaszlatinán található szálláshelyek. A legnagyobb szobamennyiséggel és befogadóképességgel rendelkező szálloda, az Aknaszlatinán működő, Nikoletta Hotel, melyben a szobák száma pontosan 48 és a férőhelyek száma eléri a 130 főt (11. ábra). A második legtöbb szobával rendelkező hotel a Zolotyj Pavlin szálloda (45 szoba), majd öt követi Panorama hotel 42 szobával és 113 férőhellyel. Mindössze 2 szobával lemaradva következik a sorban, a 95 fő egyidejű elszállásolására alkalmas Lotus & Spa Hotel. Az említett szállodák mindegyike Aknaszlatinán létesült.

Szeretnénk kiemelni még a járásközpontban található Técső Hotelt. A szálloda 37 szobában tud 85 férőhelyet biztosítani vendégeinek. Nyéresházán található a Garden Plaza Hotel, amely 30 szobával és 60 férőhellyel várja vendégeit. Továbbá, szintén 30 szobával, azonban 10-el több, vagyis 70

férőhellyel rendelkezik az aknaszlatinai Dallas hotel.

A járásban a kereskedelmi szálláshelyek csoportját tekintve, szállodából van a legtöbb, így ezek is rendelkeznek a befogadó helyek túlnyomó többségével. Szeretnék több, nagyobb szállodát is megemlíteni, amik a következők:

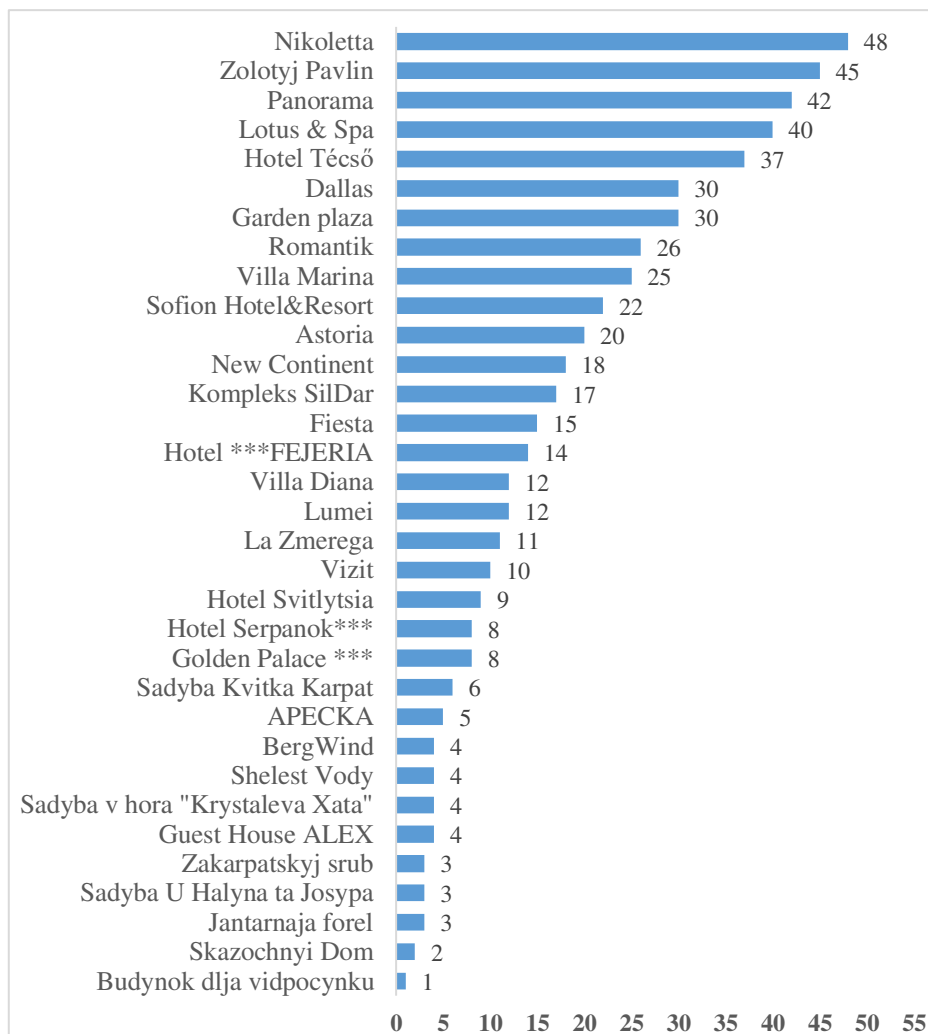
- Romantik Hotel (Aknaszlatina) 26 szobával és 52 fős férőhellyel,
- Villa Marina Hotel (Aknaszlatina) 25 szobával és 70 fős férőhellyel,
- Sofion Hotel&Resort (Aknaszlatina) 22 szobával és 58 fős férőhellyel,
- Astoria Hotel (Aknaszlatina) 20 szobával és 46 fős férőhellyel,
- New Continent (Bustyaháza) 18 szobával és 36 fős férőhellyel.

A szállodákat a vendégházak és az apartmanok követik a sorban – mennyiségüket tekintve –, melyeket szobánként nem egyszerű feltérképezni, mivel bennük több helyiség is található, azonban alvásra alkalmasnak csak a hálósobák minősülnek. Ez alól kivételt képeznek azok a vendégházak és apartmanok, amelyekben található olyan egyéb helyiség – a hálósobán kívül –, ahol található ágy, kanapé vagy más alvásra alkalmas fekvőhely. Az adott szállástípusok esetében nagyobb figyelmet inkább a férőhely-kapacitás érdemel. A legnagyobb befogadóképességgel az aknaszlatinai Lumei vendégház (12 szoba, 33 férőhely) és La Zmeregá vendégház (11 szoba, 26 férőhely) rendelkezik. A járás „legkisebb” vendégháza a királymezői Sadyba U Halyna ta Josypa, melyben 3 szoba és 6 fekhely található.

A járás egyetlen fogadója, a bustyaházi Jantarnaja Forel, 3 szobát és 7 férőhelyet kínál vendégeinek, továbbá a járás egyetlen kúriája, az APECKA, 5 szobával és 12 férőhellyel van ellátva.

A Técsői járásban, a legkisebb befogadóképessége a Técsőn található, „Budynok dlja vidpocynku” apartmannak van, 1 szobájával maximum 3 fő befogadására képes.

Fontos megemlíteni, hogy a booking.com online foglalási rendszer és a szálláshelyek saját weboldalának adatai között előfordulhatnak eltérések, azonban egy hozzávetőleges számadatot minden szálláshely vizsgálata során kaphatunk.

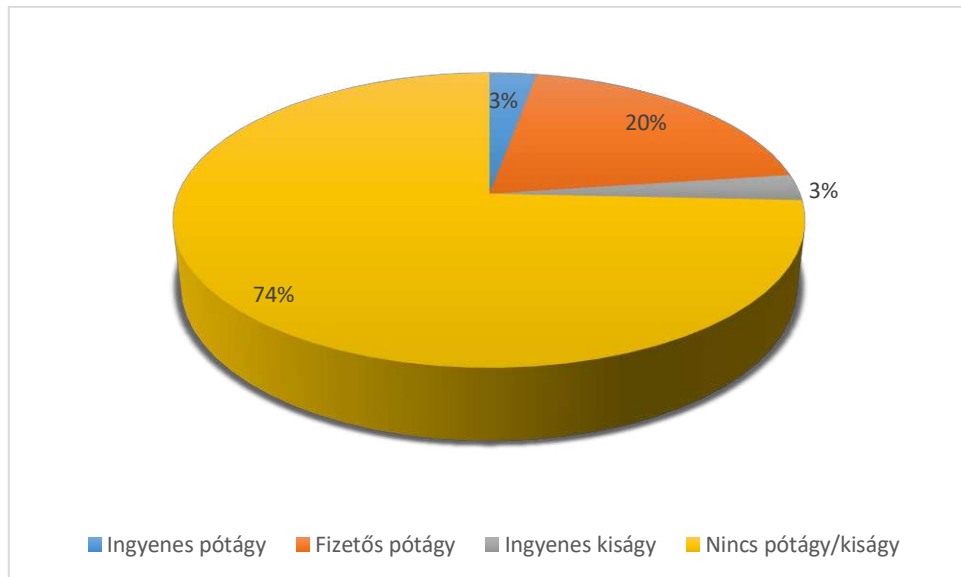
11. ábra: A Técsői járás területén vizsgált szálláshelyek

Forrás: Saját szerkesztés

3.1.4. Pótágyazási lehetőségek

A pótágyazási lehetőségeket szemlélve azt tapasztaltuk, hogy a szálláshelyek döntő többségében (25 egység) nincs rá lehetőség. A fennmaradó 7 szálláshelyen, ami a kínálat 20 %-át teszi ki (12. ábra), egy meghatározott összeget kell fizetnie a vendégnek, ha pótágyat szeretne igénybe venni. Ez az összeg jellemzően 100 és 200 UAH között mozog. Hétfőből négy létesítmény külön árkatóriát állapít meg a kisebb korú gyermekek pótágyazására és külön az idősebb gyermekek vagy felnőttek pótágyaira. A Hotel ***FEJERIA szálloda az

egyetlen, ahol 12 éves korig ingyenesen igényelhető pótágy, azonban 13 éves kortól már 150 UAH/fő/éj áron értékesítik. Továbbá kizárólag csak a Garden Plaza hotel biztosít díjmentesen kiságyat a gyermekek számára.

12. ábra: Pótágyazási lehetőségek típusai

Forrás: Saját szerkesztés

3.1.5. Standart kétszemélyes szobák árainak vizsgálata

A szálláshelyek vizsgálatakor, azok árainak elemzését is fontosnak tartottuk. Főként arra voltunk kíváncsiak, hogy egyes szálláshelyekért és szolgáltatásokért mekkora összeget kell kifizetniük a vendégeknek, és hogy mekkora az különbség van az árak között a hasonló szolgáltatásokat nyújtó és azonos típusú létesítmények között. Olyan szálláshelyekkel is találkoztunk a booking.com kínálatában, amelyekben szobafoglalásra már nincs lehetőség, így a szobák árait sem tudtuk felmérni.

Az árak kialakításánál több szempontot is figyelembe vesznek, mint például a helyszín, a turisztikai attrakcióktól való távolság, az elérhető szolgáltatások, illetve a szobák és férőhelyek száma, és nem mellesleg az adott szálláshely

állapota.

A Técsői járás legdrágább szálláshelyei javarészt Aknaszlatinán találhatóak. Ezek a következők: Panorama Hotel (2510 UAH), Nikoletta Hotel (2000 UAH), Lotus & Spa Hotel (1760 UAH), Romantik Hotel (1510 UAH), Sofion Hotel&Resort szálloda (1410 UAH), Komplex SilDar szálloda (1210 UAH), Villa Marina hotel (1200 UAH), Zolotyj Pavlin szálloda (1100 UAH), Villa Diana (1010 UAH). Az árak minden esetben a standart szobákra vonatkoznak, 2 fő részére/éjszaka.

Kiemelhető még a járásközpontban elhelyezkedő Técső Hotel (1200 UAH). Érdekes, hogy csak ezen a szálláshelyen nincs semmilyen extra vagy wellness szolgáltatás, és a közelében is mindössze csak városnézési és némi szabadidős lehetőség áll rendelkezésre. A New Continent hotel is említésre méltó, mivel Bustyaházán létesült, azonban egy éjszaka 2 fő részére egy standart szobában 900 UAH-ba kerül. Szolgáltatásai között szerepel a szauna használat, tárgyaló/rendezvényterem bérlési lehetőség, illetve játszótérrel is rendelkezik. Tőle nem sokkal marad le, már ami az árakat illeti, a Garden Plaza hotel, itt egy éjszaka 867 UAH 2 fő részére az adott szobatípust nézve, illetve a 800 UAH-ás kategóriába tartozik a Hotel ***FEJERIA szálloda is.

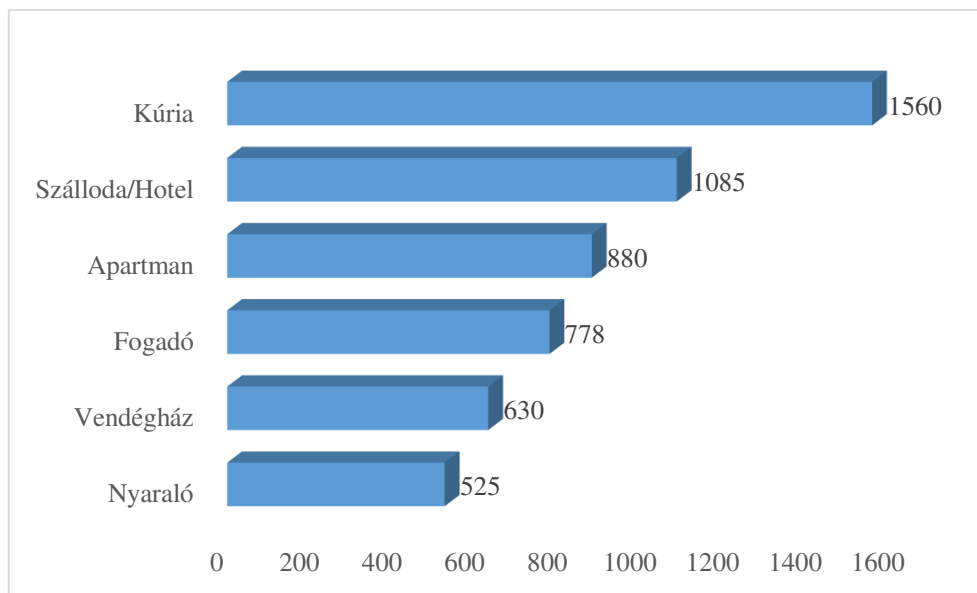
A járás legolcsóbb szállodája címet 3 hotelnek is oda lehet ítélni. Mindháromban 500-550 UAH-nál indul az árazás éjszakánként, 2 fő részére egy standart szobában. Ezek a következők: Golden Palace szálloda, Hotel Svitlytsia szálloda és a Vizit hotel.

Ami az apartmanokat és vendégházakat illeti, a két legdrágább közül az egyik a Budynok dlja vidpocynku nevezetű, amely mindössze egy szobával és három férőhellyel rendelkezik, árban mégis 1000 UAH-ba kerül. Elhelyezkedését tekintve Técsőn található, szolgáltatásai között szerepel a szaunázási lehetőség. Illetve a másik, a bustyaházi Skazochnyi Dom apartman, amelyben egy éjszaka 2200 UAH, azonban ez az ár az egész házra vonatkozik (összesen 2 szobával és 5 férőhellyel rendelkezik). A vendégházak között az aknaszlatinai Lumei árai a

legmagasabbak (820 UAH). A fennmaradó apartmanokban és vendégházakban 500-650 UAH között mozog egy éjszaka ára.

A járásban található egyetlen fogadóban, a Jantarnaja Forel-ben egy standart kétszemélyes szoba ára egy éjszakára 778 UAH-ba kerül. A hely állatbarát, rendelkezik saját étteremmel és bárral, továbbá pezsgőfürdővel is.

A Técsői járás legolcsóbb szálláshelyét a Guest House ALEX nyaraló kínálja. A nyaralóban 310 UAH-át kérnek el a vendégektől egy ott töltött éjszakáért az adott szobatípusban.

13. ábra: A szálláshelyek átlagárai UAH-ban

Forrás: Saját szerkesztés

Végül, a járás egyetlen kúriájában, a Tarackrasznoi APECKA nevű kúriában, egy éjszakára 1560 UAH-ért értékesítik szobánként a festői környezetben lévő szálláshelyet, mint ahogy a 13. ábrán is láthatjuk. Az 5 szobával és 12 férőhellyel rendelkező kúria, szaunával és medencével várja vendégeit.

3.1.6. Szobák/apartmanok felszereltsége és szolgáltatások

A szálláshelyek szobáinak felszereltségét tekintve az szűrhető le, hogy a szobák viszonylag jól berendezettek. Az ágyak, vagyis az alapfelszereltség megléte mellett – a standart szobák felszereltségét elemezve – a szállodák és egyéb létesítmények többségében fűtés és/vagy légkondicionálás biztosított. Érdekesség, hogy az aknaszlatinai szálláshelyek közül 8-nál nem találtunk feltüntetve ilyen lehetőséget a booking-on. Ami vagy abból adódik, hogy ezen szálláshelyek csak szezonális jelleggel működnek, vagy szimplán csak nem tartották fontosnak, hogy ezt az információt is külön kiemeljék a szállásfoglaló oldalon.

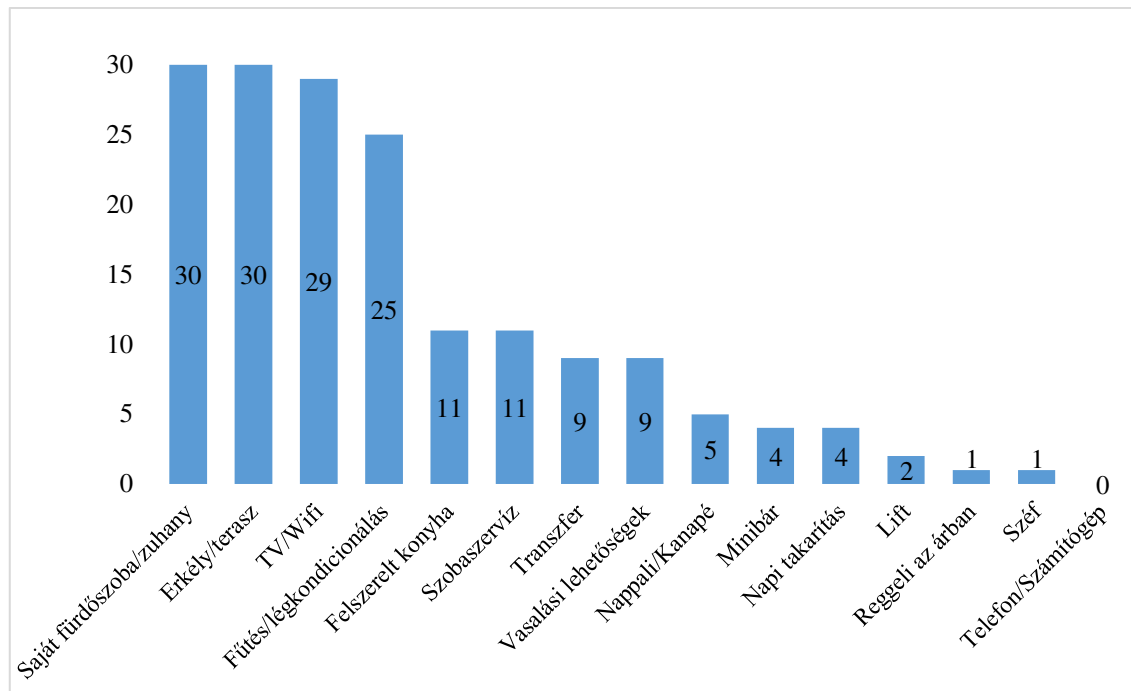
Valamint 33-ból 30 szálláshelyen áll rendelkezésre ingyenes Wifi és teljes Internet lefedettség/Televízió, mint ahogyan azt a 14. ábra is mutatja. Média és technológia terén a síkképernyős és műholdas TV-k dominálnak. A kivételt képező szállásadók: a Sadyba U Halyna ta Josypa vendégház, a Nikoletta szálloda és a Lotus & Spa Hotel. Utóbbi kettő azért is érdekes, mivel a járás legdrágább szálláshelyei közé tartoznak. Tehát vagy rosszul tüntették fel az információt a Booking.com-on, vagy ennyire komolyan veszik a vendégeik rekreációs feltöltődését, és a technikai eszközöktől való elszeparálását.

Ami a fürdőszobát illeti, három szálláshely kivételével – a Sadyba v hora „Krystaleva Xata” apartman, Fiesta szálloda, Lumei vendégház – saját fürdőszoba is jár a szobákhoz, törölközővel és tisztasági szerekkel felszerelve minden szálláshelyen. Az említett 3 létesítményben is adottak a tisztálkodásra a körülmények, viszont itt közös fürdőszobán kell osztozkodniuk az oda érkező vendégeknek.

Hasonló az arány az erkély/terasz meglétére. Három szálláshely nem rendelkezik egyikkel sem: a Sadyba v hora „Krystaleva Xata” apartman, Dallas szálloda, Lumei vendégház.

A szálláshelyek közül mindegyik családbarát. Kivételt képez a bustyaházi

Vizit hotel, amelyben csak felnőtt vendégek tudnak megszállni.

14. ábra: Szobák/apartmanok felszereltsége és szolgáltatások

Forrás: Saját szerkesztés

Szolgáltatások tekintetében a járás egyetlen szálláshelyének ára sem tartalmazza a reggeli költségeit. A szállodákban felár ellenében van lehetőség megrendelni, míg az apartmanokban önállóan megoldandó az elkészítése. Úgyszintén egyetlen szálláshelyen sem áll rendelkezésre telefon- és számítógép-használati lehetőség. Illetve, széffel is csak egyetlen szálloda rendelkezik, a Golden Palace Hotel. Sok esetben ezek a szolgáltatások és eszközök már egy felsőbb kategóriát képviselnek, mondhatni luxuscikkeknek számítanak, mivel már nem az alapszükségletű tárgyak és berendezések közé tartoznak. Ugyanez a helyzet a minibár esetében is, ami jelen kutatás szerint 4 szálláshelyen áll rendelkezésre (ebből 2 szálloda, 1 kúria, 1 pedig apartman). Ezeknek a használati- és berendezési tárgyaknak a megléte, egyrészt, emelheti az adott szálláshely minőségét, másrészt, az árak között is különbséget jelenthet.

A vendégházak és apartmanok felszereltsége kicsit eltér a többi típusú

szálláshely berendezésétől, ugyanis itt nem csak egy szoba, hanem egy egész lakórész vagy egy teljes épület is a vendégek rendelkezésére áll. Egy személyes szobák többnyire nincsenek kialakítva, mivel jellemzően családok vagy baráti társaságok veszik igénybe ezeket. Esetükben a szobák és szolgáltatások bővülnek főzéshez használható edényekkel és különböző eszközökkel ellátott konyhával; esetlegesen étkező helyiséggel, ami asztallal és hozzá tartozó székekkel van ellátva; természetesen hálószobával; néhol pedig egy nappali vagy társalgó helyiséggel, ami kanapéval van ellátva. Utóbbihoz sok helyen még társasjátékokat is kínálnak a szállásadók. Illetve, az apartmanokra jellemző, hogy mindegyikben van lehetőség kinti sütögetésre, grillezésre, nyársalásra.

A járásban vizsgált 15 szálláshely közül mindössze 2 rendelkezik lifttel, ezek a Hotel Técső és a Garden Plaza szálloda. Ezáltal a többi szálláshely nem rendelkezik akadálymentesített közlekedő területtel, tehát nem biztosít lehetőséget a fogyatékkal élők fogadására.

A kutatott létesítmények között olyanokat is találunk, amik magukat állatbarátként tüntetik fel. A Técsői járásban 8 ilyen egység van (Zakarpatskyj srub nyaraló, Shelest Vody vendégház, Budynok dlja vidpocynku apartaman, Jantarnaja Forel fogadó, Lumei vendégház, Villa Diana szálloda, Fiesta hotel, Komplex SilDar szálloda), ezek közül 3 helyen feláras, 5 helyen pedig díjtalan a kiskedvencek elhelyezése.

A szolgáltatások között gyakran előfordul még: a napi takarítás, a transzforszolgáltatás, a vasalási lehetőség és a szobaszerviz.

Elmondható, hogy az Aknaszlatinán található 14 szálláshely közül 13 rendelkezik saját medencével/medencékkel, melyek többsége sós vizű. Azonban, az itt található létesítményeket az is jellemzi, hogy a medencézésen kívül alig kínálnak egyéb extra szolgáltatásokat.

Egyéb kiegészítő szolgáltatások és szabadidős tevékenységek/látnivalók a szálláshelyeken:

- mosoda (Golden Palace, Guest House ALEX, Shelest Vody, Hotel

Técső, Hotel Svitlytsia, New Continent, Villa Marina Hotel, La Zmeregá vendégház),

- grillezési lehetőség (Zakarpatskyj srub, Guest House ALEX, Szczakozchnyi Dom, Shelest Vody, Sadyba Kvitka Karpat, Villa Marina Hotel, La Zmeregá vendégház),

- utazásszervezés (Guest House ALEX, APECKA),

- kerékpárköcsözés (Golden Palace, Guest House ALEX, Shelest Vody, BergWind, Skazochnyi Dom, Sadyba v hora „Krystaleva Xata”),

- pénzváltó (Guest House ALEX, Shelest Vody, BergWind, New Continent),

- játszótér/játszó szoba (Guest House ALEX , Bergwind, Golden Palace, Sadyba U Halyna ta Josypa, sadyba Kvitka Karpat, Shelest Vody, New Continent Hotel),

- asztali tenisz (sadyba Kvitka Karpat, Shelest Vody, Skazochnyi Dom),

- kolostor a közelben (Budynok dlja vidpocynku, Hotel ***FEJERIA, Hotel Serpanok, Hotel Técső, Szczakozchnyi Dom, New Continent Hotel, Jantarnaja Forel).

Mint láthatjuk, főként az apartmanok kínálnak és vannak felszerelve a szabadidős programokhoz használható eszközökkel.

Az eddig említett szolgáltatásokon és szabadidős tevékenységeken kívül, a szálláshelyek nagyobb hányadában (33-ból 25 szálláshelyen) a vendégek igénybe vehetnek sportolási és wellness szolgáltatásokat is, bár ezek jellemzően felár ellenében igényelhetők. Ilyenek például: fitnessközpont, szauna, gőzkamra, medence, pezsgőfürdő.

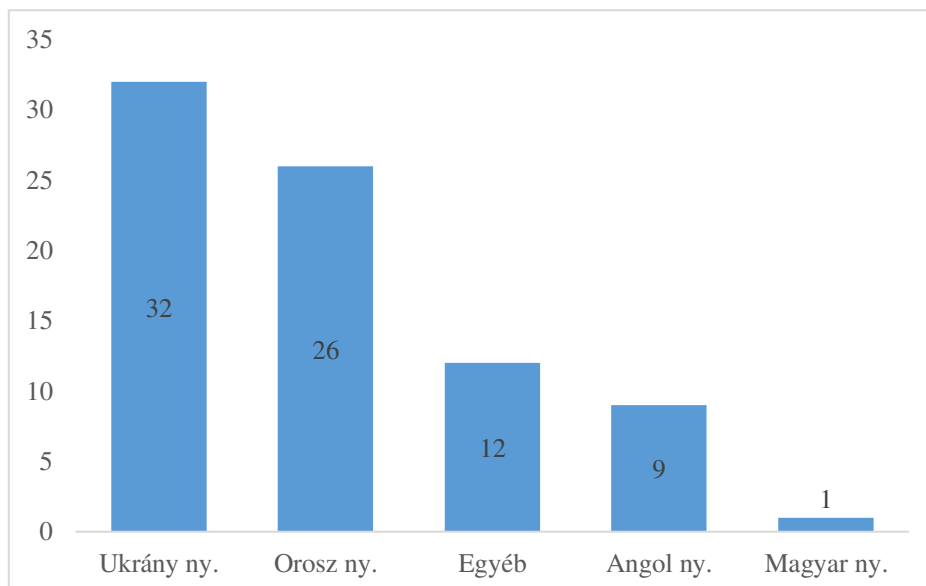
A lista tovább bővül még olyan szolgáltatásokkal, mint a fax/fénymásolás, tárgyaló/rendezvényterem, élelmiszer-házhozszállítás, sítároló.

A szálláshelyeken mindenütt biztosított az ingyenes parkolás. Az egységek közül 23 kínál ingyenes privát-, a fennmaradó 10 pedig ingyenes nyilvános parkolási lehetőséget.

3.1.7. Beszélt nyelvek és fizetési módok

A beszélt nyelvek alapján le tudjuk vonni a következtetéseket azzal kapcsolatban, hogy gyakoriságuk szerint milyen nemzetiségű vendégek fordulnak meg az adott szálláshelyeken, valamint magát a szálláshelyet is minősíti az érkező vendégekkel szemben folytatott kommunikációja. A kutatott komplexumokban a személyzet által beszélt leggyakoribb nyelvek az ukrán és orosz. A 33 járási szálláshelyből 32 helyen beszélik az ukrán nyelvet és mellette 26 helyen az orosz nyelvet is (15. ábra). Ami az angolt illeti, a szálláshelyek mindössze 11 %-ánál van lehetőség angol nyelvű kommunikációra (9 szálláshely).

Sok szálláshely esetében jelenthet problémát az, hogy nem tüntetik fel a személyzet által beszélt nyelvek mindegyikét, ami pedig a vendégek számára fontos információt jelenthet.

15. ábra: Beszélt nyelvek

Forrás: Saját szerkesztés

A magyar nyelv használatának lehetősége egészen csekély. Mindössze 1 szálláshelyen tudnak az államnyelv mellett magyarul is kommunikálni: New Continent hotel. Továbbá más idegen nyelvek is előfordulhatnak az említett

nyelvek mellett vagy helyett, mint például: a cseh, a szlovák, a német, a lengyel, moldáv és a román (Bergwind, Hotel Serpanok, Szckazochnyi Dom, New Continent Hotel, BergWind, Shelest Vody, Sadyba U Halyna ta Josypa, Fiesta, La Zmeregá, Lumei, Villa Marina, Sofion Hotel&Resort).

Ami a fizetést illeti, a járásban kétféleképpen van lehetőség a költségek rendezésére: kizárólag készpénz formájában, vagy készpénzzel és bankkártyával egyaránt. Erről a kereskedelmi szálláshelyek honlapjai és a booking.com is pontos adatokkal szolgálnak. A kutatott 33 kereskedelmi szálláshely 75 %-ánál a fizetés csak készpénzzel történhet (24 szálláshely), a fennmaradó 25 %-nál pedig rendezhetik a költségeket bankkártyával is a készpénz mellett a vendégek (8 szállás). Egy szálláshelynél nem találtunk adatot erre vonatkozóan (La Zmeregá vendégház).

Természetesen a szállásadó dönti el azt, hogy milyen formában szeretné a fizetéseket lebonyolítani a vendégekkel, ahogyan azt is, hogy előre utalással vagy helyben kívánja a szoba teljes árát kifizettetni velük.

3.1.8. A be- és kijelentkezések időpontjai

A vizsgált szálláshelyeknél a bejelentkezések lehetséges időpontjai nagyon változóak. A legkorábbi a 7:00 órás, a legkésőbbi a 23:00 órás bejelentkezés. Kivételként erősíti a leírtakat a New Continent Hotel Bustyaházán, ahol 24 órás recepció működik, így a be- és kijelentkezések ideje sincs behatárolva. A bejelentkezésre szánt időtartam szálláshelyenként változó, de a “legrövidebb” bejelentkezési idő is egy 10 órás időtartamot fed le.

A kijelentkezés kezdeti időpontja minden esetben délelőtti, de egyes helyeken kitolódik kora délutánig is. Mindenütt meghatározott időintervallumon belül történik. A legkésőbbi kijelentkezési időpont a vizsgált szálláshelyek között a 13:00 óra. Ezt vélhetően azért alakítják így, hogy elegendő ideje maradjon a személyzetnek, hogy kiköltözés után a szobát a következő vendég részére elő

tudják készíteni.

3.1.9. Online vendégértékelések és minősítések

A Técsői járás szálláshelyei összesen 1663 vendégértékelést kaptak booking.com-on. Ezek között előfordulnak magasabb és alacsonyabb értékelések, pozitív és kevésbé pozitív vendégtapasztalatok. A vendégértékelések egy 10 pontos skálán a 16. ábrán vannak feltüntetve.

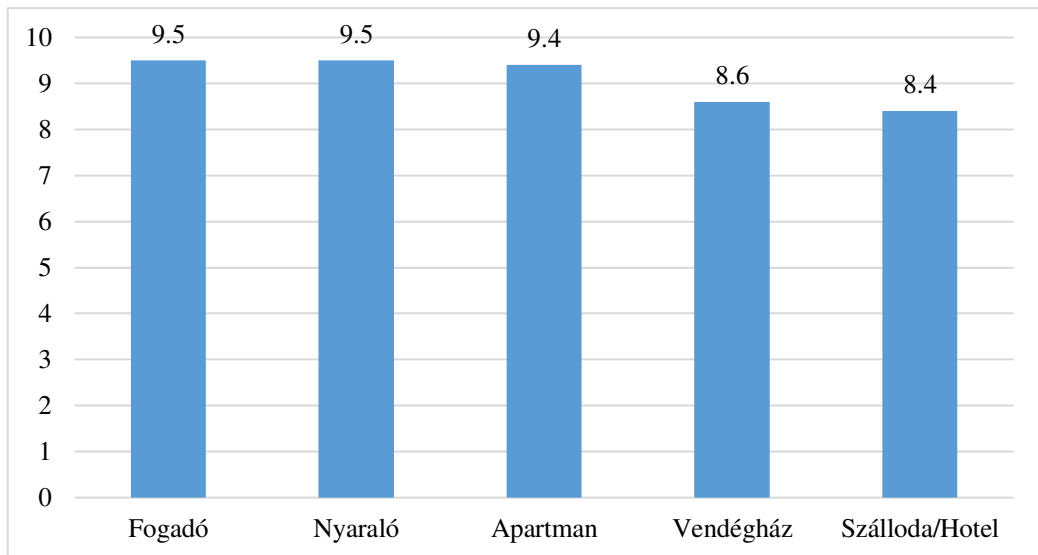
Az online vendégértékelések vizsgálatakor az az eredményt kaptuk, hogy a járás szálláshelyeinek értékelése 8,4-9,5 pont között mozog. Az értékelések elemzésekor csak azokat a szálláshelyeket vettük bele a statisztikába, ahol minimum 10, de inkább annál több értékelés található.

A booking által kúriaként kategorizált APECKA szálláshelyet, a sadyba Kvitka Karpat vendégházat, a Villa Diana hotelt és a Kompleks SilDar szállodát ez idáig még egy vendég sem értékelte. Utóbbi kettőre valószínűleg azért nem érkezett még értékelés, mert idén (egyik március végén, a másik május elején) került fel a booking.com-ra.

A legjobb értékeléseket besöprő szálláshely a járásban, a Skazochnyi Dom apartman, ahol 15 értékelésből 10-es pontszámot ért el. Ez az eredmény nem csak az apartmanok között kiemelkedő, hanem a járás többi szálláshelye között is. A vélemények azt támasztják alá, hogy a vendégek elégedettek voltak a szálláshely felszereltségével és minőségével. Szintén jó értékelést kapott a Sadyba U Halyna ta Josypa vendégház, amelyet a vendégek 9,1 pontra értékeltek.

Továbbá kimagasló pontszámot kapott a Jantarnaja Forel fogadó, amely 138 vendégértékelésből 9,5 pontot zsebelt be.

A legkevésbé jó értékelése pedig a Zolotyj Pavlin szállodának van – 19 vendégértékelésből mindössze 7,1 pontot kapott.

16. ábra: Online vendégértékelések

Forrás: Saját szerkesztés

Ami a szállodák átlagértékelését illeti, 21 szálloda 1417 értékelését összevetve, a járásban az átlag vendégpontszám a 8,4. Az Aknaszlatinán található 12 szálloda közül ötnek nem éri el a pontszáma a 8-at sem. Ez pedig kellőképp lerontja a statisztikát. Ennek oka lehet, hogy az ott található hotelek nem bővelkednek az extra szolgáltatásokban, bár az is elmondható, hogy negatív véleményező mindig több akad - aki pontozza is az adott szálláshelyet -, mint pozitív.

A legjobb minősítést kapott szállodák: Bergwind (9,6), Hotel Técső (9,2), Garden Plaza (9,1). Külön ki kell emeljem a Hotel Técső szállodát, mivel ezt a 9,2 pontos értékelést 290 vendég véleménye alapján szerezte, ezzel pedig a járásban a legtöbb vendégértékelést begyűjtő szálláshely díját ő kapja.

Ami a szálláshelyek minősítését illeti, a vizsgált szálláshelyek közül mindössze 3 rendelkezik valamilyen minősítéssel, egészen pontosan a következő 3 szálloda: Golden Palace hotel, Hotel ***FEJERIA, Hotel Serpanok. Mindhárom 3 csillagos besorolást kapott.

3.2. Szálláshelyek a Rahói járásban

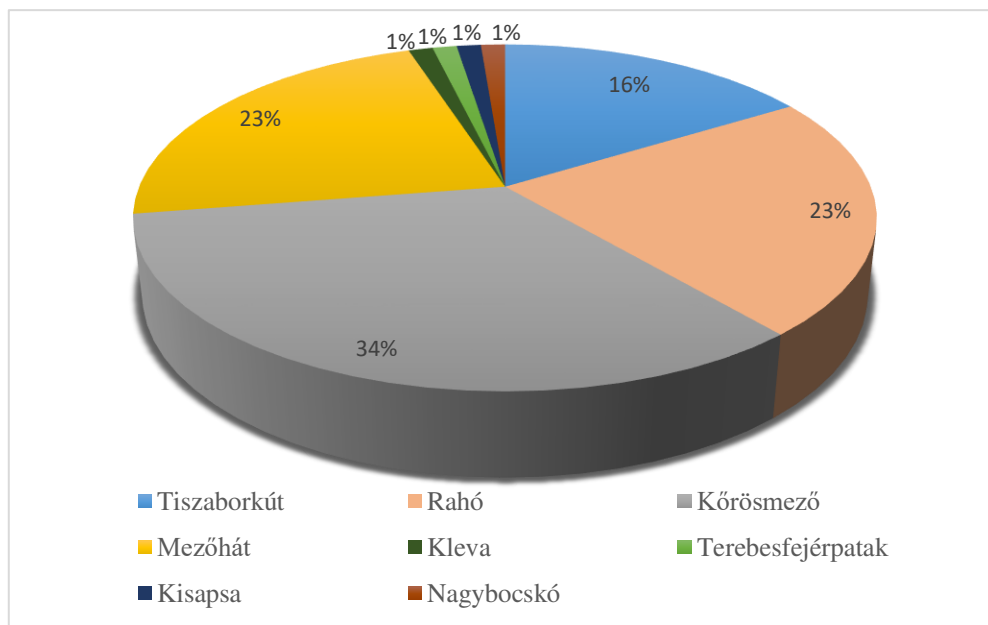
A Rahói járás a booking.com weboldal által kínált ajánlatai alapján, a szálláshelyek nagy választékával várja az oda látogató és kikapcsolódásra vágyó vendégeket.

Kutatásunk során azt a jelenséget tapasztaltuk, hogy néhány szálláshely többször is jelen van a Booking oldalán, kis névbeli különbséggel, esetleg más címmel, vagy éppen más szögből fotózott képekkel feltüntetve. Összességében, a járásban, 80 kereskedelmi szálláshelyet sikerült elkülönítenünk és elemeznünk.

A felmért szálláshelyek 80 %-a Kőrösmező, Rahó és Mezőhát települések között oszlik meg. A létesítmények mennyiségéből is következtetni lehet arra, hogy ez egy turisztikailag preferált vidék, ami valóban így van, hiszen a járás kiemelkedően sok természeti és kulturális látványossággal rendelkezik. Továbbá, előnyt jelent a járás számára, hogy közvetlen szomszédja Ukrajna Ivano-Frankivszk megyéje, illetve délen Romániával is határos.

3.2.1. A településeken létesített szálláshelyek száma és típusai

A Rahói járásban, ahol 1 város (Rahó), 3 városi típusú település (Nagybocskó, Gyertyánliget és Kőrösmező) és 25 falu található, 8 település rendelkezik valamilyen kereskedelmi célú szálláshellyel. Az adott régióban nem a járásközpont áll az élen a szálláshelyek számának tekintetében, hanem egyik város típusú települése: Kőrösmező (27 szálláshely). Itt koncentrálódik a térség kereskedelmi szálláshelyeinek több mint 30 %-a (17. ábra). Ez főként a környék nyújtotta síelési lehetőségekkel, továbbá a Tatór-hágó közelségével és a rengeteg túraútvonallal magyarázható. A következő a sorban, a szálláshelyek számát tekintve, a járás központja - Rahó 18, illetve Mezőhát 18 szálláshellyel. Az említett 3 településen található a Rahói járás szálláshelyeinek 80 %-a.

17. ábra: A Rahói járás településein létesített szálláshelyek száma

Forrás: Saját szerkesztés

Említésre méltó település még Tiszaborkút, a maga 13 szálláshelyével. A település valószínűleg az ország legmagasabb pontjának – a Hoverlának (2061 m) – a közelsége miatt népszerű a turisták körében. Azonban, Kleva, Terebesfejrpaták, Kisapsa és Nagybocksó mindössze csak 1 db booking-on szereplő szálláshelyet tudhat magáénak.

A járás azon részeiben, ahol nem adott valamilyen természeti vagy kulturális vonzerő, illetve azok a falvak, amelyek távolabb esnek a látnivalóktól, ott alacsony a látogatottság. Ezeken a településeken szálláshelyek létesítésére sincs különösebben szükség. A Rahói járás további 21 települése is ilyen. Némelyikük közel esik a fentebb említett látnivalókhöz, így ez eredményez valamennyi turista forgalmat a falvakban.

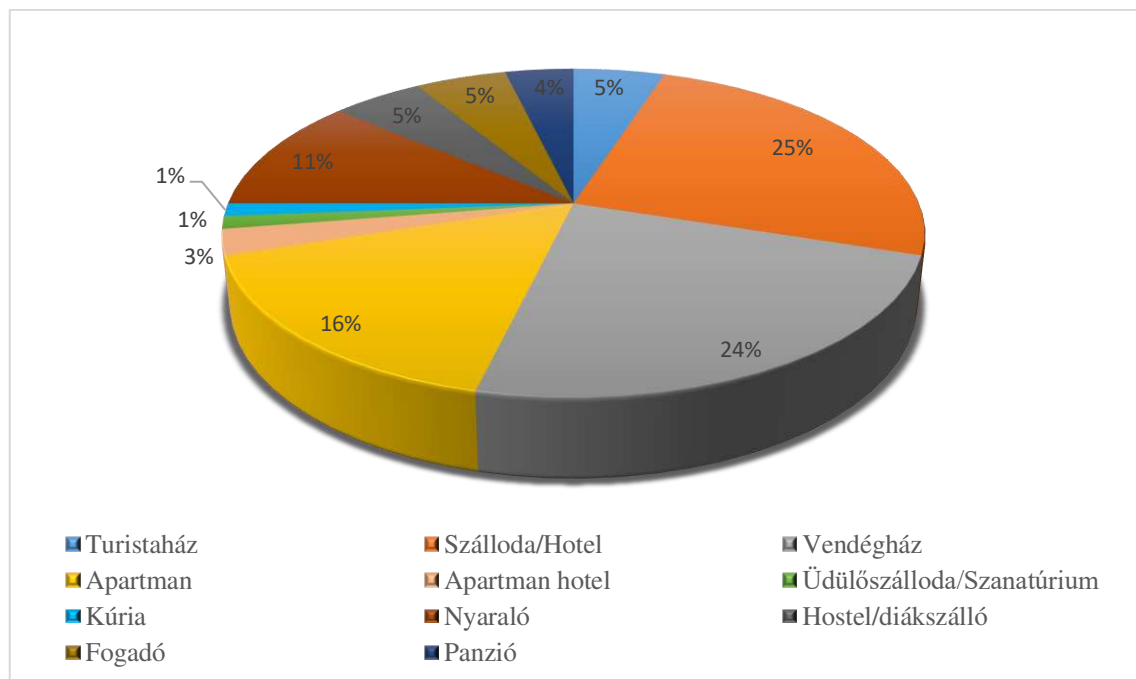
Kutatásunk további részében, a Rahói járás szálláshelyeinek típusait és kategóriáit mértük fel a Booking.com segítségével. A járásban 11 különböző típusú szálláshelyet sikerült elkülönítenünk, amik a következők: turistaház, szálloda/hotel, vendégház, apartman, apartman hotel, üdülőszálloda, kúria, nyaraló, hostel/diákszálló, fogadó, panzió. Ki szeretnénk hangsúlyozni, hogy

ezeket a kategóriákat minden esetben a Booking.com oldal tünteti fel, és ezek nem mindig fedik a valóságot. Példának okáért a Rahón található Mini-hotel Megora szálláshely – a booking-on a típusa fogadóként szerepel, azonban a megnevezése szerint mini-hotel.

Ahogy a Técsői járás esetében, itt is a szállodák és vendégházak vannak többségben. A Rahói járásban szám szerint 20 szállodát, 19 vendégházat, továbbá 13 apartmant sikerült megvizsgálni a Booking.com segítségével. Ezek összesen, 65%-át teszik ki a járás szálláshelykínálatának, ahogyan a 18. ábráról is leolvashatjuk.

A szállodák, apartmanok és vendégházak jelentős hányada Kőrösmező, Mezőhát, Tiszaborkút és Rahó területén belül található.

Továbbá típusát tekintve kiemelhetjük még a járás nyaralóit, amikből 9 található az adott régióban. A fennmaradó szálláshelytípusok megoszlását figyelembe véve minimum 1, maximum 4 szálláshely található az adott típusokban.

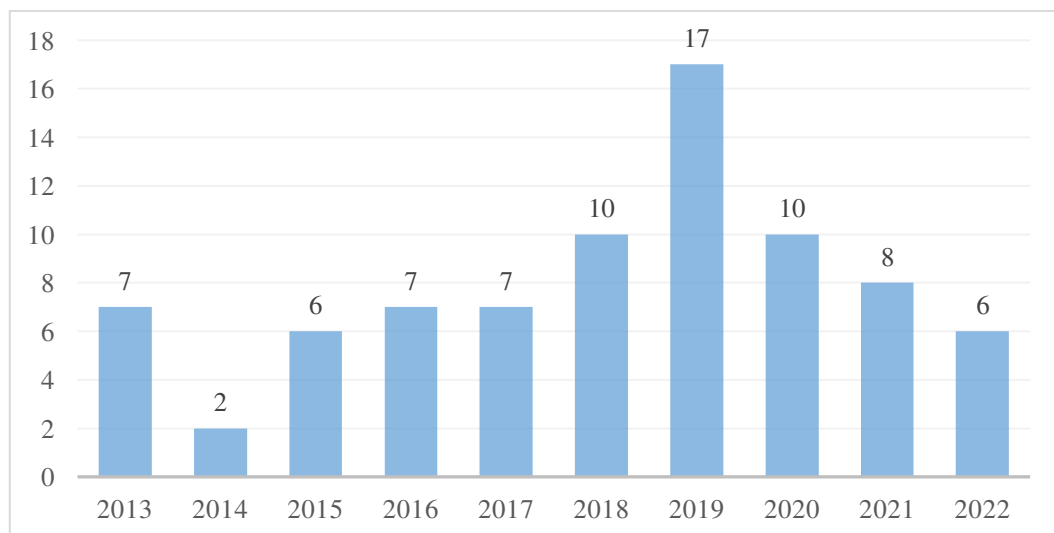
18. ábra: A szálláshelyek típusai

Forrás: Saját szerkesztés

3.2.2. A járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on

A szálláshelyek regisztrációs évei minden esetben feltüntetésre kerülnek a booking.com oldalán. Minél régebb óta van jelen egy szálláshely az oldalon, vélhetően annál több vendéget tudott fogadni, ezáltal pedig több visszajelzést tudott begyűjteni a vendégektől. Ezek a véleményezések pedig hatással lehetnek ránk, mint potenciális foglalóra, a számunkra megfelelő szálláshely kiválasztásánál. A kutatás során, mint ahogy a Técsői járásnál is, több olyan szálláshellyel is találkoztunk, amik bár interneten hirdetik magukat, sőt a Google térképén is felbukkannak, azonban a Booking oldalán nem találhatóak meg, így nem képezik részét a statisztikai adatainknak a Rahói járásra nézve.

A Rahói járásban, az első szálláshely regisztrálás a booking.com-on, 10 évvel ezelőtt, 2013-ban történt (Gallery of Mountains Holiday Home vendégház). Ezt, az adott évben, további 6 szálláshely követte. 2014-ben mindössze csak 2-vel nőtt a regisztrált vendéglátó-egységek száma. Majd a következő évtől kezdve ez a szám növekedésnek indult, egészen 2019-ig. Addigra már 39 regisztrált szálláshely volt a járásban.

19. ábra: A Rahói járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on

Forrás: Saját szerkesztés

Ennek a hirtelen gyarapodásnak a háttérében a rohamos elektronikai-technikai fejlődés és az internet adta lehetőségek kihasználása állhat.

2019 volt az az év, amikor a legtöbb szálláshely került regisztrálásra. Ilyen mértékű növekedés sem 2019 előtt, sem utána nem történt. Az adott évben 17 szálláshellyel bővült a járás kínálata, így 56-ra nőtt a regisztrált szálláshelyek száma. A következő évben a növekedés volumene valamelyest csökkent, de még így is magasan kiemelkedik, hiszen újabb 10 szálláshellyel gyarapodott a lista.

A 2020-as évet követően, viszont – ahogyan a 19. ábrán is látszik – fokozatos visszaesés tapasztalható a regisztrálások számában. Valószínűsíthető, hogy ezt a csökkenést első körben a Covid-19 járvány eredményezte, majd pedig az orosz-ukrán háború kitörése fokozta tovább, hasonlóan a Técsői járáshoz.

3.2.3. A szálláshelyek befogadóképességének és a szobák számának vizsgálata

A Rahói járás férőhelyeinek és szobáinak vizsgálata a kutatásunk egyik legfontosabb eleme. A kutatásban összegyűjtött és elemzett 80 kereskedelmi szálláshely 1054 szobát kínál a vendégek számára, amelyek egyidejűleg 2565 fő elhelyezésére alkalmasak és nagyjából a dupláját teszik ki a Técsői járás szálláshely-kapacitásának. A legtöbb szobát tartalmazó szálláshely a Tiszaborkúton található, Sanatorij Hirska Tysa, ahol a szobák száma 104 és mintegy 230 főt képes elszállásolni egyidejűleg. Az üdülőszállodaként kategorizált szanatórium kezelési profiljába tartozik: a mozgásszervi rendszer betegségeinek kezelése, a perifériás és az autonóm idegrendszer betegségeinek kezelése, illetve az endokrin rendszer betegségeinek és az anyagcserezavaroknak a gyógyítása. A járás második legnagyobb kapacitással rendelkező szálláshelye a kőrösmezei Hotel Villa Drahostrat, a maga 60 szobájával, és 138 férőhelyével befogadóképessége körülbelül feleakkora, mint az előbb említett üdülőszállodáé.

A szobák és férőhelyek számát illetően említésre méltó még, a dobogó 3. helyén álló, szintén Kőrösmezőn található, Gremi Hotel. A természet és a síelés

szerelmesei körében kedvelt szálloda 52 szobával képes 143 fő egyidejű befogadására.

Fontos megjegyeznünk, hogy booking.com és a szálláshelyek saját internetes weboldala között lehetnek eltérések, ennek ellenére igyekeztünk egy megközelítőleges számadatot kapni minden szálláshely esetében.

Mivel a járásban szállodából található a legtöbb, ezért érdemes még a következő szállodákat is megemlíteni:

- Az Oselja Drahoberat (Kőrösmező) – 48 szobával és 108 férőhellyel,
- Az U-Roberta (Kőrösmező) – 35 szobával és 92 férőhellyel,
- A Prezident (Terebesfejrpatok) – 35 szobával és 72 férőhellyel,
- A KREMIN (Kőrösmező) – 34 szobával és 72 férőhellyel,
- A Krokus (Kőrösmező) – 33 szobával és 70 férőhellyel,
- A Hotel Central Park (Nagybocskó) – 29 szobával és 62 férőhellyel,
- Az U Stozi (Kőrösmező) – 28 szobával és 67 férőhellyel rendelkezik.

A fennmaradó szállodák mindegyike kisebb kapacitású, szobáik száma 26-7 között, míg férőhelyeik száma 60 alatt, 58-12 között van.

Ami a vendégházakat illeti, ezek között a „legkisebb”, a mezőháti U Ani (3 szoba és 6 férőhely). A legnagyobb kapacitású pedig Guest House Mandrivnyi vendégház, ami Kőrösmezőn található. Érdekessége, hogy nem egy egységből áll, hanem több különálló házzal várja vendégeit. Összesen 22 szobát és 58 férőhelyet tudhat magáénak. Továbbá, egészen sok helyet kínál még az U Iryny (15 szoba, 37 férőhely), a Rakhiv Plaj (14 szoba, 40 férőhely) és a Tuser vendégház (12 szoba, 46 férőhely). A járás további vendégházai 10-nél kevesebb szobával rendelkeznek, amit bővebben az A mellékletben lehet megtekinteni.

A Rahói járás apartmanjainak befogadóképessége 1-8 szoba és 3-19 férőhely között ingadozik. Mezőháton található a kategória „legnagyobb” képviselője: a Sadiba Oprishok. A létesítmény, a vendégértékeléseit tekintve is igen népszerű a szállásfoglaló oldalon. A legkevesebb helyet kínáló apartmanok pedig, 1-1 szobával és 3-3 férőhellyel, az Apartment Monte és a Baba Yagas

house.

Továbbá képviselteti még magát a térségben 2 apartman hotel is: az Apartotel "5 kamynov" és a Rakhiv hotel ta apartamenty. Az előbbihez összesen 5 apartman tartozik, ezek által 8 szobát és 17 férőhelyet kínál. Az utóbbi háromszor ekkora kapacitással rendelkezik, 24 szobájában 62 fő elhelyezésére képes.

A turistaházak típusán belül szereplő Dzvin Karpat 12, U Slavika 11, Kotedz Ozernyj 6, Merydian pedig 2 szobát kínál. Férőhelyeik száma 5-39 fő között mozog.

A járásban jelen lévő 4 fogadó közül, a Rahón található Mini-hotel Megora rendelkezik a legnagyobb befogadóképességgel: 57 férőhelye 24 szobában oszlik el. Míg a járás 3 panziója közül, a mezőháti Garmoniya viszi a pálmát, a maga 10 szobájával és 22 férőhelyével.

A férőhelyek számát tekintve kiemelnénk még a rahói Dream Hostel Carpathians Rakhiv, Hostel AS Rakhiv és Tisza House hostelt/diákszállót, továbbá a tiszaborkúti Hostel Vaskul-t. A hostelek mindegyikét jellemzi a megfizethető árkategória, és az emeltes ágyak megléte a szobákban. Így lehet, bár szobáik száma elenyésző, azonban a férőhelyekkel 14-44 főt is képesek elszállásolni.

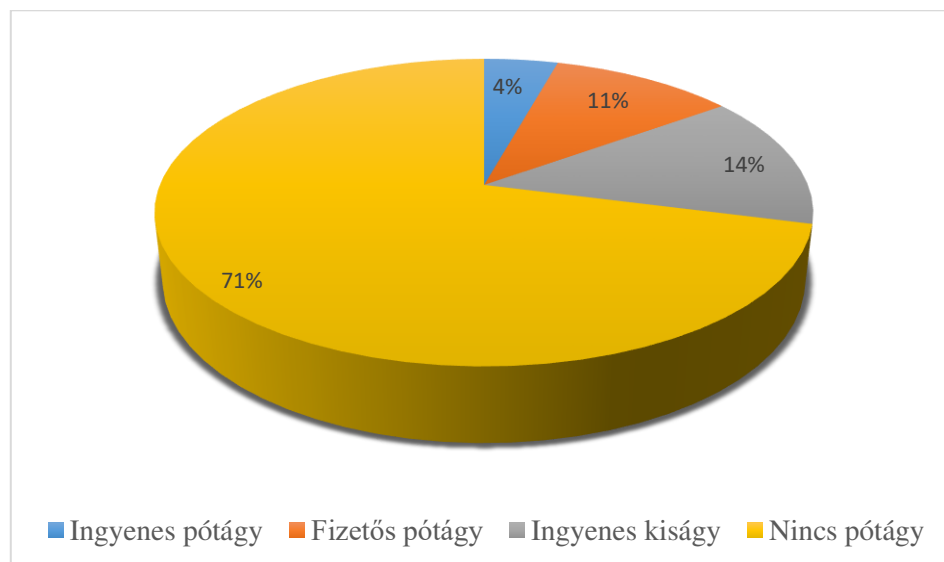
A nyaralók között átlagos számokat kaptunk, ezek mindegyike 4-2 szobával és 6-12 fekvőalkalmatossággal rendelkezik. Méreteiben a járás egyetlen kúriája, az U Oksany is ilyen paraméterekkel bír.

Összevetve a Técsői és Rahói járás szálláshelyeit a szobák és férőhelyek tekintetében, jelentős különbségeket tapasztalhatunk, hiszen a Rahóiban 100 szobánál is többet kínáló szálláshelyet is találunk, míg a Técsőiben a 48 szobás kínálat a plafon. Ennek megfelelően a férőhelyek száma is jóval csekélyebb.

3.2.4. Pótágyazási lehetőségek

A járás szálláshelyeit kutatva azt is felmértük, hogy melyek azok a szálláshelyek, amik ingyenesen, esetleg felár ellenében kínálnak pótágyazási

lehetőséget. Azt tapasztaltuk, hogy a régióban lévő szálláshelyek többsége nem kínál ilyen lehetőséget (71% - 66 létesítmény). A fennmaradó 14 egység közül 4 (Chalet Tiszaborkút, Sovkova Kosycja, Domasnij zatysok, Azaliya) szálláshely kínál ingyenesen 1 vagy maximum 2 darab pótágyat. A szolgáltatók további 11%-a szintén lehetővé teszi a pótágy igénylést (20. ábra), azonban ezek csakis felár megfizetése mellett igényelhetők. A legolcsóbb pótágyak 100 UAH-ba míg a legdrágábbak akár 700 UAH-ba is kerülhetnek személyenként egy éjszakára. Egyes szálláshelyeken kedvezőbb áron kínálják a pótágyakat 11 éves korig, és drágábban 12 éves kortól.

20. ábra: Pótágyazási lehetőségek típusai

Forrás: Saját szerkesztés

A legkedvezőbb áron a Panorama Yasinya és Dream Hostel Carpathians Rakhiv kínálja a pótágyait. A legtöbbet pedig az Apart-otel 5 kamynov kéri el értük a vendégeitől. Továbbá, a 80 szállásadó közül, 13 kínál ingyenesen kiságyat a gyermekeknek (jellemzően 2 éves korig).

3.2.5. Standart kétszemélyes szobák árainak vizsgálata

Ahogy a Técsői, úgy a Rahói járásban is kielemeztük a standart

kétszemélyes szobák árait. Vizsgálatuk során kategóriákra bontottuk őket, és az alapján számítottuk ki átlagáraikat. A kapott eredményeket a 21. ábra foglalja össze.

Első lépésként a szállodai szobák árait vizsgáltuk meg és hasonlítottuk össze. Ezek között az abszolút aranyérmes, és ez által legdrágább szálloda, a Hotel Villa Drahoberat. A szálloda wellnessközponttal és egyéb extrákkal is kedvez vendégeinek, továbbá állatbarát. A síelés szerelmesei egy éjszakát 5000 UAH-ért tölthetnek el egy standart szobában. Őt követi az KREMIN hotel, ahol nagyjából fele annyiba kerül egy éjszaka (2600 UAH), mint a Hotel Villa Drahoberat-ban. A dobogó harmadik fokán az U Stozi szálloda áll. A szálláshelyen 2000 UAH-ért cserébe kínálnak 2 fő részére egy standart szobát éjszakánként. A járás további szállodáinak mindegyike 2000 UAH alatti áron értékesíti szobáit. A legolcsóbb hotel pedig a vizsgáltak közül a Hotel AC Yasina (450 UAH). Ami a szállodák átlagárait illeti, a kutatásból kiderül, hogy a legdrágább hotelek Kőrösmezőn, a Nagy-Mencselyhez közel találhatóak, míg a kedvelt látnivalóktól távolabb esők képviselik a szállodák olcsóbb kategóriáját.

Továbbá, Nagybockó legdrágább szállodája a Hotel Central Park (1000 UAH/2 fő/éj), Tiszaborkúté a Shale Verba (750 UAH/2 fő/éj), Mezőháté a Sadyba "Perelaz" (750 UAH/2 fő/éj), Rahóé az Europa (600 UAH/2 fő/éj), Terebesfejrpatáké pedig a Prezident (600 UAH/2 fő/éj).

Összességében, a Rahói járás szállodáinak átlagára 1100 UAH/2 fő/éjszaka, ami alig tér el a Técsői járás szállodáinak átlagárától (1085 UAH/2 fő/éjszaka).

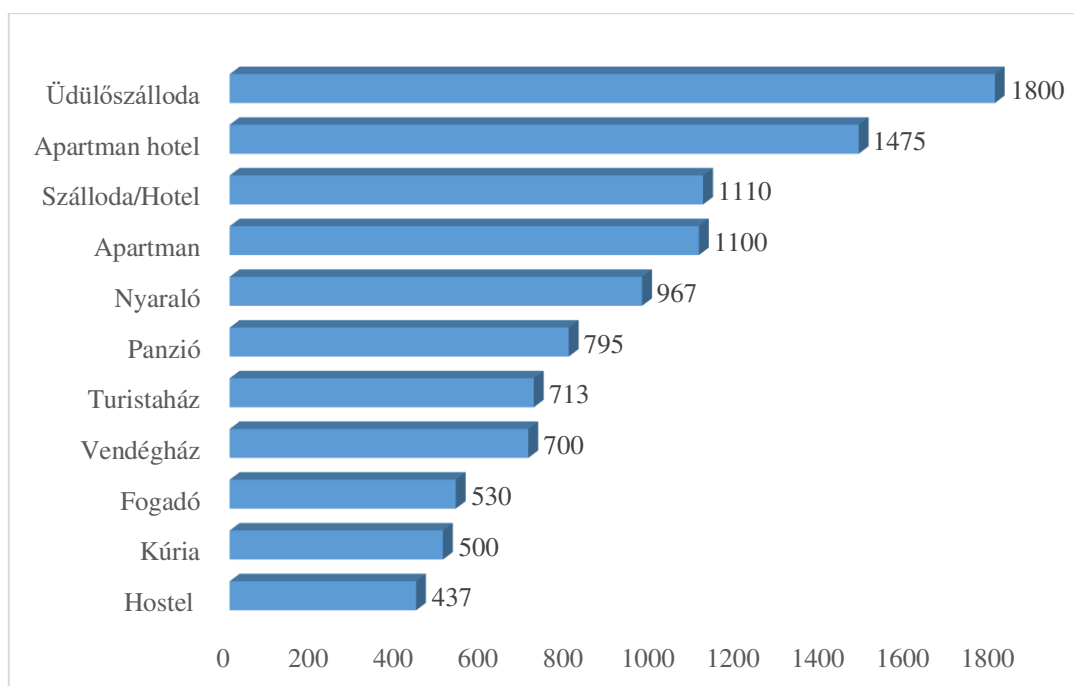
A Tiszaborkúton létsült Sanatorij Hirska Tysa üdülőszálloda árait elemezve, azt az eredményt kaptuk, hogy éjszakánként 1800 UAH-ért tudnak megszállni itt a vendégek (2 fő/éj/standart szoba).

Tiszaborkút, és a Rahói járás egyetlen kúriája (legalábbis a booking találatai alapján) 500 UAH-ért kínálja standart szobáit vendégeinek éjszakánként.

A járás vendégházait kutatva azt az eredményt kaptuk, hogy a legdrágább közülük, a rahói Rakhiv Plaj. A vendégházban 1500 UAH-át kérnek el egy

éjszakáért, viszont ez az összeg nem csak egy standart szobára, hanem egy különálló vendégházra vonatkozik, 2 fő részére. A következő a sorban a Sovkova Kosycja, ami szintén Rahón található. A szálláshelyen 1300 UAH-ba kerül egy éjszaka 2 fő részére. Őt követi, a kőrösmezei Gallery of Mountains Holiday Home, melynek ára 1100 UAH/2 fő/éjszaka. A járás legkedvezőbb áru vendégháza a Rahón található Camelot. Itt 2 fő egy éjszakát egy standart szobában 450 UAH-ért tölthet el. Átlagosan 700 UAH-ért értékesítik a szálláshelyek ezen típusának képviselőit a régióban.

A járás két apartman hotelét figyelembe véve áraik így alakulnak: Apartotel 5 kamynov - 2300 UAH/apartman, Rakhiv hotel ta apartamenty – 650 UAH/2 fő/éjszaka. A két adatból kapjuk meg az 1475 UAH-s átlagárát a járásban.

21. ábra: A szálláshelyek átlagárai UAH-ban

Forrás: Saját szerkesztés

Az apartmanokat vizsgálva a következő eredményeket kaptuk az árak alakulásában. A legdrágábbak: Karpatska Kryjivka (Kőrösmező) – 5000 UAH/éj, Majetok (Rahó) – 2000 UAH/2 fő/éj, Salo I Mandry apartman (Rahó) – 1500

UAH/2 fő/éj. A legolcsóbb az apartmanok között, a tiszaborkúti Panorama, amelyben 570 UAH-ba kerül egy éjszaka az adott szobatípusban, 2 fő részére. Az apartmanokat eredményeink alapján, 1100 UAH/2 fő/éj áron értékesítik a szálláshelyek.

A Rahói járás nyaralói között a legdrágább, a kisapsai GOLDEN ORSAG, melyet nem szobánként, hanem egyben értékesítenek (3 szoba és 7 férőhely), és wellnessközponttal is várja vendégeit, összesen 8200 UAH-ért éjszakánként (ennek ára nem szerepel a diagramban). Őt követi a mezőháti Myroslava nyaraló, melyben 1000 UAH-t kell éjszakánként kifizetnie 2 főnek. Szintén ilyen áron kínálja szobáit a kőrösmezei Cottage in Yasinya. A legolcsóbban értékesített nyaraló a járásban, a rahói Trembita (600 UAH/2 fő/éj). A nyaralók átlagárait tekintve körülbelül 970 UAH-s áron foglalhatóak szobánként/éjszaka.

Panziók tekintetében mindössze 3-mal rendelkezik a vizsgált terület. A panziók átlagára 795 UAH. Az árat a következő létesítmények árai alapján számítottuk ki: Ujutnejsyj mini-otel "Rosky" (1000 UAH), Harmoniya (884 UAH), LIDIA (500 UAH/2 fő/éjszaka).

A régió 4 darab turistaházának átlagára 713 UAH. A legdrágább közülük a kőrösmezei Merydian (1000 UAH), a legolcsóbb a mezőháti Dzvin Karpat (500 UAH/2 fő/éjszaka).

Fogadóból szintén 4 található a járásban. Ezek átlagára 530 UAH. A Mini-hotel Megora fogadóban értékesítik a legdrágább áron a szobákat – bár az előzőleg említett „legdrágább” lista képviselői között ez igen csekély ár –, 600 UAH-ba kerül 2 fő részére éjszakánként egy standart szoba. Míg a legkedvezőbb árat a kőrösmezei Horec fogadó kínálja: 400 UAH/2 fő/éj.

Végezetül, a hosteleket megvizsgálva azt tapasztaltuk, hogy ez a legkedvezőbb áru szállástípus a járásban. Bár jelenleg csak 4 képviselője van a kategóriának, ezek átlagára 437 UAH. Közöttük a legdrágább a Tisza House (520 UAH), a legolcsóbb a Hostel AS Rakhiv, ahol 390 UAH-ért már szállást tud foglalni 2 fő egy éjszakára egy standart szobában.

3.2.6. Szobák/apartmanok felszereltsége és szolgáltatások

A járásban kutatott szálláshelyek az általuk nyújtott szolgáltatásokat tekintve, igencsak jól ellátottak. A 80 szálláshely közül 79-ben található fűtési lehetőség/légkondicionáló (a Hostel AS Rakhiv képezi a kivételt).

Továbbá, 74 szálláshely kínál szobáihoz saját fürdőszobát, míg 6 szálláshelyen több szoba osztozik egy közös tisztálkodási helységen. A szálláshelyek fürdőszobáinak többsége törölközővel és bizonyos piperecikkekkel is el van látva.

Ingyenes WIFI és internet elérhetőséget a szálláshelyek 90 %-án tudnak használni a vendégek. Hasonló a televíziók meglétének aránya is, ezek közül jellemzően a síkképernyős és a műholdas TV-k dominálnak. Nem nyújtanak, vagy nem tüntettek fel ilyen technológiai eszközöket a booking-on a következő szálláshelyek: Hostel AS Rakhiv, Oselja Drahobrat, Kvasy 838, Rakhiv Plaj, Hotel AC Yasina, Horec, Prezident, Melanije.

Erkéllyel és/vagy terasszal 64 szálláshely van ellátva. Erkélye jellemzően a szállodáknak, míg terasza inkább a vendégházaknak/apartmanok van. Utóbbiaknál kiegészül a szálláshely saját kerttel, esetenként horgásztóval is.

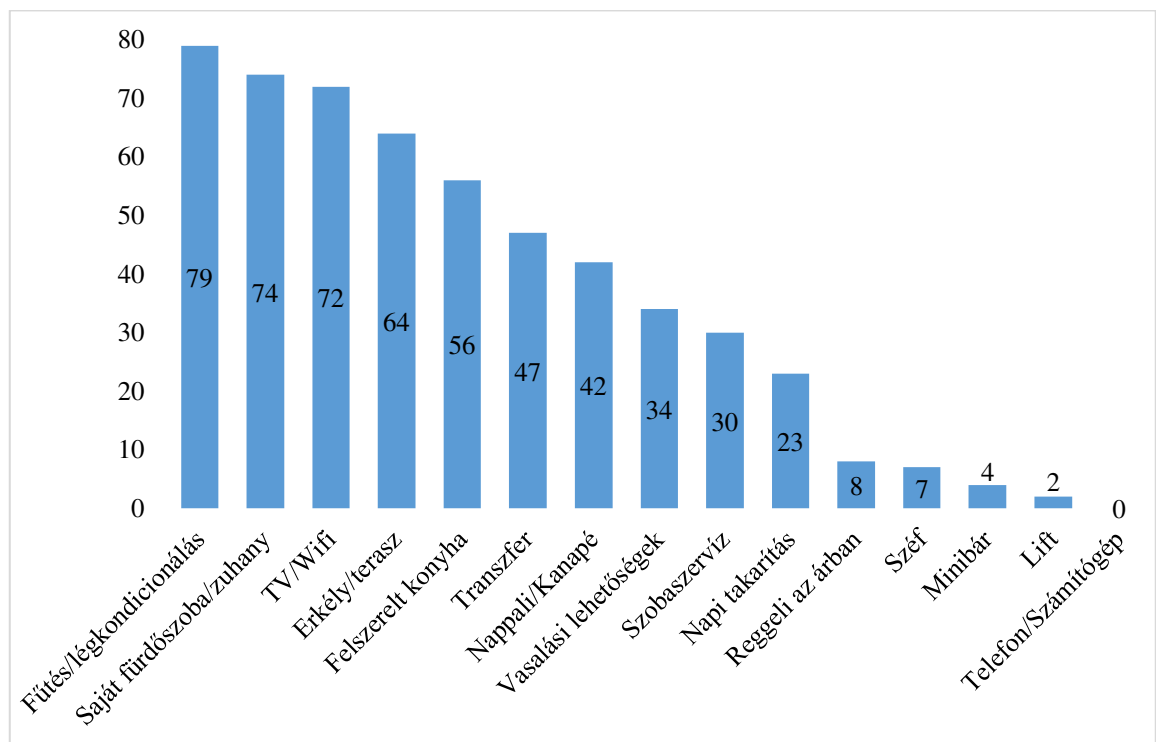
A szálláshelyek típusainak vizsgálatánál láthatóvá vált, hogy a járás bővelkedik a vendégház, az apartman és a kissé rájuk hajazó nyaraló, turistaház, hostel besorolású egységekben. Ez lehet az oka annak, hogy a szolgáltatások között, 56 szálláshelynél találtuk feltüntetve a saját, felszerelt konyha helyiséget is, ahogyan az a 22. ábrán látható. Továbbá kutatásunkból az is kiderül, hogy ezek között a típusok között 42 hely rendelkezik külön nappali helyiséggel, kanapéval felszerelve. Ezek néhol TV szobaként vannak feltüntetve.

A létesítmények majd 60 %-a kínál transzfertszolgáltatást (47 szálláshely). Ez valószínűleg a járásban található vonatállomásnak, illetve a „viszonylag” közeli Ivano-Frankivszki repülőtérnek az eredménye. Meglepő, hogy nem csak a szállodák kínálnak transzfertszolgáltatást, hanem a kisebb létesítmények is nagy

számban. Természetesen ez a szolgáltatás felár ellenében vehető igénybe.

Vasalási lehetőség/szolgáltatás 34, szobaszerviz 30, míg rendszeres napi takarítás 23 szálláshelyen igényelhető/van jelen. A három szolgáltatás közül az utóbbi kettő jellemzően a nagyobb, és árban magasabb kategóriát képviselő vendégfogadó helyeken áll rendelkezésre. A vasalásnak pedig két formája jellemző: vagy a szálláshely személyzete végzi felár ellenében, vagy a vendég önállóan, a szálláshelyen rendelkezésére bocsátott vasaló segítségével.

A kutatásban elemzett szálláshelyek között, mindössze azok 10 %-ánál szerepel a reggeli költsége a szoba árban. A 10 %-ot képviselő 8 szálláshely többségében szálloda, továbbá ezek közül a kőrösmezei Zelena Dacha és U Stozi hotel a reggeli mellett vacsorát is biztosít a szoba árba kalkulálva, tehát félpanziós szálláshelyek. Illetve további 36 szálláshely is kínál reggelizési lehetőséget (jellemzően kontinentális, vagy büféasztalos kivitelben) felár megfizetéséért cserébe.

22. ábra: Szobák/apartmanok felszereltsége és szolgáltatások

Forrás: Saját szerkesztés

A legritkább szolgáltatások közé tartozik a széf (7 szálláshely), a minibár (4 szálláshely) és a lift (2 szálláshely). Utóbbival a Hotel Villa Drahořrat és a Sanatorij Hirska Tysa üdülőszálloda rendelkezik.

Az egyéb kiegészítő szolgáltatások és szabadidős tevékenységek közül kiemelnénk még a szálláshelyeken a következőket:

- mosoda – 30 szálláshely,
- grillezési lehetőség – 46 szálláshely,
- utazásszervezés – 9 szálláshely,
- kerékpárkölcsonzés – 34 szálláshely,
- pénzváltó/ATM – 11 szálláshely,
- játszótér/játszó szoba – 24 szálláshely,
- asztali tenisz/biliárd – 23 szálláshely,
- sítároló – 24 szálláshely,
- síoktatás – 8 szálláshely,
- sífelszerelés bérlése – 19 szálláshely,
- állatbarát – 25 szálláshely.

A szálláshelyek több mint fele (42) kínál valamilyen fitness és/vagy wellness szolgáltatást. A leggyakoribb közülük a szauna és gőzfürdő. Ezen egységek használata többnyire extra költséget jelent a vendégeknek. Kiemelkedő szolgáltatásokat nyújt a Sanatorij Hirska Tysa üdülőszálloda wellness-központja, illetve a Hotel Villa Drahořrat szálloda wellness részlege is.

A lista tovább bővül még olyan szolgáltatásokkal, mint autókölcsönzés, poggyászmegőrzés, fax/fénymásolás, tárgyaló/rendezvényterem bérlése, élelmiszer-házhozszállítás.

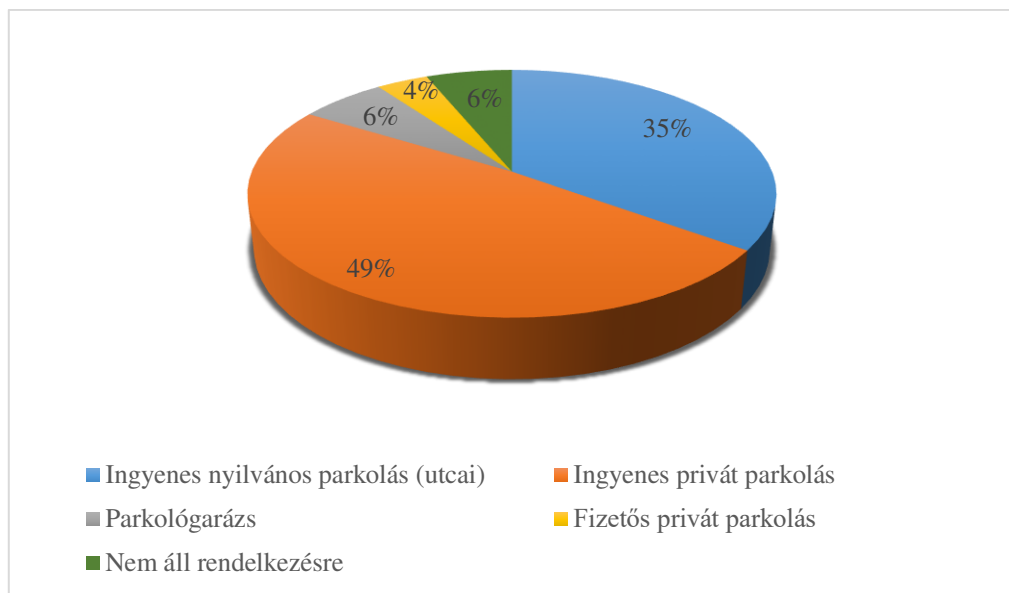
3.2.7. Parkolási lehetőségek

Megvizsgálva a Rahói járás szálláshelyeit, kutatásunk kitért ezek parkolóhely kínálatára is, hiszen a vendégek túlnyomó többsége saját gépjárművel

érkezik pihenése színhelyére, ezáltal fontos szempont lehet számukra, hogy adott legyen a parkolási lehetőség a szálláshely közelében. A vizsgált szálláshelyek közül 5 szállás nem rendelkezik parkolási lehetőséggel. Érdekesség, hogy az 5-ből 4 szálláshely szálloda, amik nem éppen olcsón kínálják szobáikat.

További 5 szálláshelynél a vendégek parkológarázsban helyezhetik biztonságba gépjárművüket. Néhol parkolóinas is rendelkezésükre áll ebben.

Fizetős parkolási lehetőséget a járásban 3 szálláshely nyújt: Tisza House (100 UAH/nap), Europa (30 UAH/nap) és a Kvasy 838 (50 UAH/ott tartózkodás).

23. ábra: Parkolási lehetőségek

Forrás: Saját szerkesztés

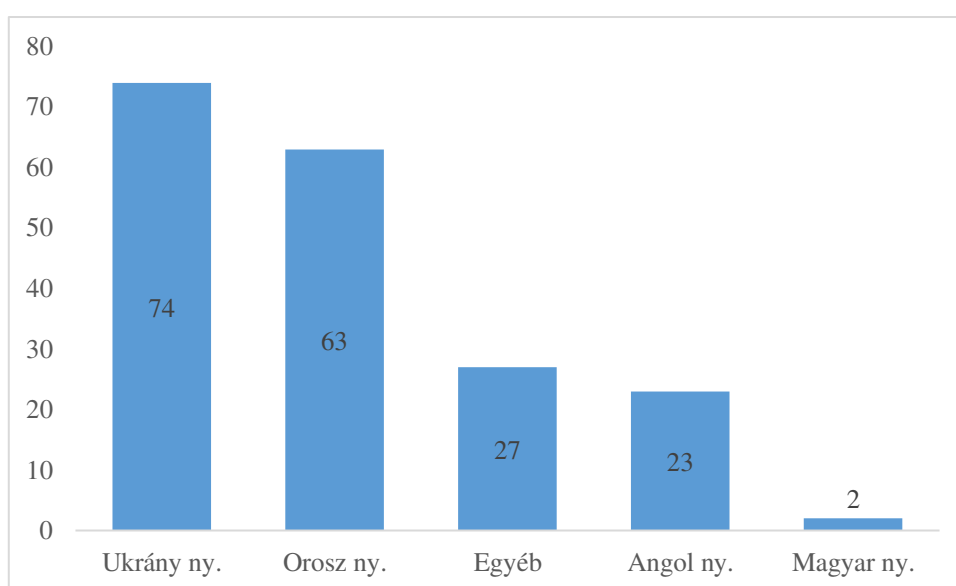
Többségben, mint ahogy a 23. ábrán is látható, az ingyenes parkolási lehetőségek vannak. Ezek között külön kategorizáltuk a privát és az utcai parkolási lehetőséget kínáló szálláshelyeket. Privát parkolója 39 létesítménynek van, míg a fennmaradó 28 helyen csak nyilvános parkolási lehetőség áll rendelkezésre.

3.2.8. Beszélt nyelvek és fizetési módok

Az vizsgált kereskedelmi szálláshelyeken, a személyzet által használt leggyakoribb nyelv az ukrán, majd ezt követi az orosz, továbbá az angol nyelv. Egész pontosan, az ukrán nyelvet 74, az orosz 63, míg az angolt 23 szálláshelyen használhatják a vendégek.

Magyar nyelven történő kommunikációs lehetőség mindössze 2 szálláshely repertoárjában szerepel: a körösmezei U Roberta szálloda és a rahói Гостинний дім Затишок vendégház.

További 27 szálláshelyen (24. ábra) kommunikál a személyzet – természetesen az ukrán vagy orosz nyelv használata mellett – valamilyen egyéb nyelven. Ezek a következők lehetnek: cseh, szlovák, lengyel, német, fehérorosz, olasz, francia és spanyol. Leggyakoribb közülük a cseh, szlovák és lengyel.

24. ábra: Beszélt nyelvek

Forrás: Saját szerkesztés

A szálláshelyeken történő kifizetések csakúgy, mint a Técsői járásban, a Rahóiban is kétféle képen történhetnek: csak készpénzes fizetés formájában, vagy bankkártyával és készpénzzel egyaránt. A régióban a szálláshelyek 78 %-ánál

csak készpénzes fizetés lehetséges, ami 62 szálláshelyet fed le. A fennmaradó 17 szálláshelyen van lehetősége a vendégeknek arra, hogy válasszanak, bankkártyával vagy készpénzzel rendezik tartozásukat. Fontos lenne, hogy a szálláshelyek mindegyikén kínáljanak ilyen lehetőséget, hiszen a külföldi vendégek nem mindig tartják maguknál az adott ország valutáját készpénz formájában. Bár egyes helyeken ezt pénzváltókkal küszöbölik ki.

3.2.9. A be- és kijelentkezések időpontjai

Kutatásunk kitért a szálláshelyek által meghatározott ki- és bejelentkezési időintervallumokra is. Elmondható, hogy ezek az időpontok létesítményenként nagyon változóak. A bejelentkezéseket tekintve, a vendégek átlagosan 13:00-15:00 óra között tudják elfoglalni szobáikat a választott szálláshelyen. A kutatott 80 kereskedelmi egységből 61-nél látjuk így feltüntetve az időpontot.

Találunk olyan szálláshelyeket is, ahol 0-24 órás recepció üzemel (Tuser és U Iryny vendégházak). Itt lehetőséget biztosítanak a vendégeknek arra, hogy a nap bármely időpontjában be tudjanak jelentkezni.

A szálláshelyek zöménél késő estig áll rendelkezésre recepciós munkatárs a bejelentkezés lebonyolítására. Kivételt képez a Kotedz „Pjate koleso” vendégház, ahol mindössze 15:00-16:00 között tudnak a vendégek érkezni.

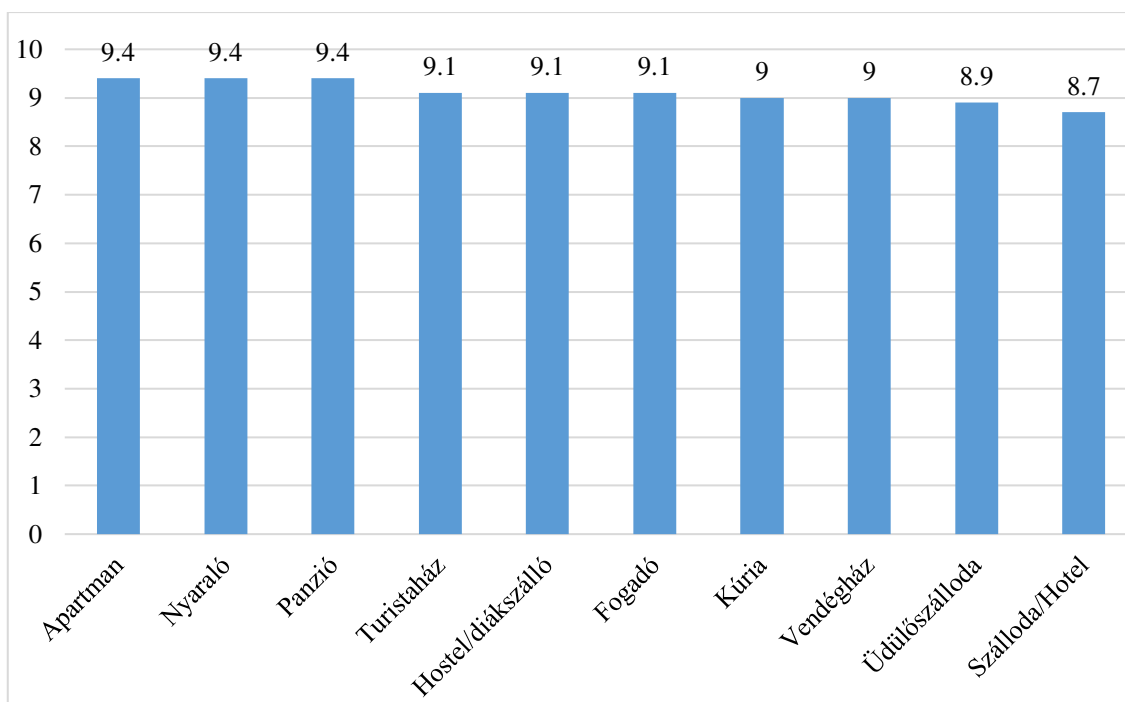
A kijelentkezés során a turistáknak, a szálláshelyek túlnyomó többségében, legkésőbb délig van lehetősége távozni. A legkésőbbi kijelentkezési időpont a vizsgált szálláshelyek között a 13:00 óra.

3.2.10. Online vendégértékelések és minősítések

A booking.com szállásfoglaló oldalon, a Rahói járás szálláshelyei összesen 4982 értékelést kaptak a vendégektől. A vendégek egy tíz pontos skálán tudják kifejezni elégettségüket vagy éppen elégedetlenségüket az adott oldalon.

Vizsgálatukból kiderül, hogy a járás szálláshelyei pozitív benyomást keltenek az ide érkezőkben, hiszen, ahogy a 25. ábra is szemlélteti, a vendégértékelések átlaga 8,7-9,4 között mozog.

Fontos megjegyeznünk, hogy az értékelések átlagolásában csak azok a szálláshelyek szerepelnek, amelyeket legalább 10, de inkább több vendég pontozott.

25. ábra: Online vendégértékelések

Forrás: Saját szerkesztés

A legmagasabb, ezáltal legjobb átlagpontoszámot fej-fej mellett az apartmanok, nyaralók és panziók kapták – mindegyiknél 9,4 pontos átlag született. Közöttük a legkiválóbb értékelést a mezőhádi Azaliya nyaraló kapta: 33 véleményezés alapján 9,8 pontra díjazták.

A következő, szintén kiemelkedően jó átlagpontozású szálláshelytípusok: a turistaházak, a hostel/diákszállók és a fogadók. Holtversenyben 9,1 pontot tudhatnak magukénak. Azt azonban megjegyeznénk, hogy ezeket a kategóriákat mindössze pár szálláshely képviseli, így reálisan nem hasonlíthatóak össze,

mondjuk az apartmanok, vagy a szállodák kategóriájával.

A járás egyetlen kúriáját 9 pontra értékelték vendégei, csakúgy, mint a régió vendégházait, azonban ezek száma a 15-öt is meghaladja. A legjobb értékelést a Gostynnyi Dvir u Marichky és a Kotedz "Pjate koleso" vendégházak kapták. Előbbi 61, utóbbi 42 „szavazat” alapján.

A Sanatorij Hiraska Tysa-t, ami egyben a járás egyetlen üdülőszállodája, 26 vendég értékelté idáig. Tőlük átlagosan 8,9 pontot kapott a létesítmény.

A szállodák/hotelek kapták a legkevésbé kedvező átlagértékelést a Rahói járásban. Az itt található 21 létesítmény az összesített vendégértékelések alapján 8,7 pontra lett értékelve. Közülük a legjobb értékelést a kőrösmezei Sukhoviia hotel kapta (126 pontozó értékelté 9,7 pontra), a legrosszabbat pedig a Hotel AC Yasina (76 értékelésből 7,6 pont).

A járás legalacsonyabb pontszámát begyűjtő szálláshelye a Rahón található Tuser vendégház. 28 véleményező pontjai alapján 6,9 pontra lett értékelve.

A legtöbb értékelést a következő szálláshelyek kapták:

- Rakhiv hotel ta apartamenty (Rahó) – 516 értékelő (8,6),
- Europa hotel (Rahó) – 302 értékelő (8,1),
- Zelena Dacha (Kőrösmező) – 287 értékelő (8,2),
- Guest House Mandrivnyi (Kőrösmező) – 283 értékelő (9),
- Dream Hostel Carpathians Rakhiv (Rahó) – 225 értékelő (9,1),
- Gremi Hotel (Kőrösmező) – 201 értékelő (8,6),
- Cube vendégház (Tiszaborkút) – 199 értékelő (8,3).

A szálláshelyek minősítését tekintve, a járásban mindössze 2 szálláshely rendelkezik csillagos besorolással: U Roberta és a Pyate Koleso. Mindkét szálláshely három csillagos minősítést tudhat magáénak.

KÖVETKEZTETÉSEK

A Técsői és a Rahói járások szálláshely-kínálata között jelentős különbségek figyelhetők meg. Ezen különbségek a létesítmények számában, azok kapacitásában és az általuk kínált szolgáltatások sokszínűségében nyilvánulnak meg a legszembetűnőbben.

A Técsői járás 63 településéből 8 rendelkezik kereskedelmi szálláshellyel. A Rahói járásban szintén 8 településen található kereskedelmi szálláshelyek, ugyanakkor itt a települések száma jóval kevesebb (29 település). A szálláshelyek számát tekintve, a Técsői járás 33, a Rahói pedig 80 szálláshellyel rendelkezik, annak ellenére, hogy az utóbbiban nagyjából fele annyi település található. Tehát kutatásunkból kiderül, hogy a több település nem feltétlenül von maga után több kereskedelmi szálláshelyet is, valamint a város/városi típusú település/falu besorolást sem szabad figyelmen kívül hagyni.

A szálláshelyek típusait tekintve a Rahói járásban változatosabb a szálláshelyek besorolása (11 típus), mint a Técsőiben, ahol összesen 6 kategóriára oszlanak az egységek. A regisztrációs éveket figyelembe véve, a helyzet már nem ilyen egyértelmű. A Rahói járásban fokozatosan növekvő tendenciát mutattak a regisztrációk egészen 2020-ig, míg a Técsői járás szálláshelyeinél csak a 2021-es év számít kiugrónak a többi között.

A legtöbb szobával és férőhellyel minden kétséget kizáróan, a Rahói járás szálláshelyei rendelkeznek. A Técsői járásban a szobák száma 538, a Rahói járásban ez az arány, majdnem ennek a duplája (1054 szoba). A férőhelyek számánál is az állapítható meg, hogy számuk arányosan növekszik a szobák mennyiségével.

A járások szobáinak árazása részben hasonló mértéket mutat. Ez főként a szállodák és vendégházak, továbbá az egyező típusok áráira igaz. A Rahói járásra jellemző a szobák magasabb áron történő értékesítése, míg a Técsőire az alacsonyabb – de nem éppen alacsony – árak.

A szálláshelyek szolgáltatásainak és felszereltségének vizsgálata után azt állapíthatjuk meg, hogy a járások egységei, a területi potenciáljaikat kihasználva, igyekeznek a szolgáltatások színes skáláját nyújtani vendégeiknek. Különbség a két terület között, hogy míg a Rahói járásban, a magas hegycsúcsok köré szerveződő szálláshelyek inkább az aktív turizmus szerelmeseinek kedveznek szolgáltatásaikkal, addig a Técsői járás szálláshelyeinek többsége az aknaszlatinai sósvíz kínálta lehetőségeket aknázza ki. Felszereltségüket nézve, mindkét járás szálláshelyei közel azonos szintet mutatnak, annyi különbséggel, hogy a Rahói járás szálláshelyeinél, az apartmanok, vendégházak és nyaralók nagyobb hányada miatt arányosan nagyobb a felszereltség mértéke is.

A beszélt nyelveket tekintve, a mikrorégióról elmondható, hogy a szálláshelyek 95 %-ánál az államnyelv az elsődlegesen használt nyelv. Továbbá, közel 80 %-ukban kommunikálnak az ukrán mellett orosz nyelven is. Ami a magyar és az angol nyelv elérhetőségét illeti, róluk ez nem mondható el. Angolul társalogni a szálláshelyek kicsivel több, mint 25 %-ában lehet. Magyarul viszont az összes létesítmény közül csak háromban tud a személyzet. A mikrorégióban jelentős az egyéb idegen nyelvek használata, ilyen például a cseh, a szlovák és a lengyel nyelv.

A járások szálláshelyei, a vendégértékeléseket tekintve hasonlóan jó eredményekkel büszkélkedhetnek. Ha viszont a szálláshelyek mennyiségét is figyelembe vesszük, az derül ki, hogy a Rahói járásban lévő létesítmények pozitívabb elbírálásban részesültek. A 11 szálláshelytípusból 9-nél legalább 9, vagy 9-nél magasabb pontszámú értékeket kaptunk.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozat célja Kárpátalja Keleti turisztikai mikrorégiójának, azaz a Técsői és Rahói járás kereskedelmi szálláshelyeinek részletes elemzése volt, melyhez segítség gyanánt a booking.com weboldalt és a Microsoft Excel programot használtuk. Mindehhez egy előzetesen elkészített szempontrendszert vettünk alapul, ami útbaigazításként szolgált az elemzések során.

Az első fejezetben szót ejtünk a Kárpátalján végbement decentralizációs folyamatok hatásairól a megye közigazgatási felosztását nézve, illetve vázoljuk a kereskedelmi szálláshelyek helyzetét is. Majd két alpontra bontva készítettünk a járásokról egy átfogó általános és idegenforgalmi képet, melyben szó esik a terület népességi megoszlásáról, növény-és állatvilágáról, vízrajzáról, domborzatáról, iparáról és gazdaságáról, valamint turizmusáról is. Ugyanebben a fejezetben tárgyaljuk a járás azon látványosságait is, melyek természeti, történelmi, vallási és építészeti nevezetességként kiemelkedőek és vonzerőként szolgálhatnak az ide látogatók számára. A jellemzés számára elengedhetetlen adatokat szakirodalmi források, tanulmányok, statisztikák és egyéb internetes források szolgáltatták.

A második fejezetben részletezzük a munka során végzett kutatás módszertanát. Ebben taglaljuk a kutatás menetét, az elemzés során figyelembe vett szempontokat és a segítségünkre lévő eszközöket. Ez a rész gyakorlatilag egy rövid felvezetőként szolgál a munka menetének folyamatáról, amit a harmadik fejezetben fejtünk ki.

A harmadik fejezetben azokat a Microsoft Excel programban összesített adatokat elemeztük ki, amelyeket a szálláshelyekkel kapcsolatban sikerült kutatnunk. Ez a fejezet kilenc alpontra oszlik a táblázat értékeléséből adódóan, valamint ez a munkánk leghosszabb és legtartalmasabb része. Az elemzéshez először is összegyűjtöttük a booking.com segítségével a Técsői járás kereskedelmi szálláshelyeit, majd azokat egyenként megvizsgáltuk a következő szempontok szerint:

- szálláshelyek típusa,
- szálláshelyek elhelyezkedése,
- szobák, férőhelyeik száma,
- szobák felszereltsége, igénybe vehető szolgáltatások,
- személyzet által beszélt nyelvek,
- készpénzes és kártyás fizetések aránya,
- szobák pótlógyazhatósága,
- parkolási lehetőségek.

Ezt követően ugyan ezt a folyamatot megismételtük a Rahói járásban található kereskedelmi szálláshelyekkel is.

Fontos része a munkának az árak elemzése, ezen belül főként a standart kétszemélyes szobák árainak vizsgálata. Azt is megtudhattuk, hogy milyen a vendégek elégedettsége és véleménye egy-egy szálláshely kapcsán. Az értékeléseket főként pontszámokkal adták, de sok esetben hagytak – többnyire pozitív – kommenteket is az oldalon. A ki- és bejelentkezésekre szánt időtartam vizsgálata szintén a kutatás részét képezte. Kiegészítésképpen, a szálláshelyek ukrain jogszabályoknak megfelelő minősítését is fontosnak tartottuk megemlíteni.

Összességében, a munkánk során egy átfogó képet sikerült kapnunk Kárpátalja ezen régiójáról, vagyis a Técsői és Rahói járást magába foglaló Keleti turisztikai mikrorégióról. Megismerhettük ezek turisztikai szempontból vonzó nevezetességeit, természeti és kulturális értékeit, amik döntő szerepet játszhatnak az utazók döntéshozatalában, miszerint az adott járásban választanak maguknak szálláshelyet. Mindemellett sikerült elemeznünk a járásokban található és a booking.com-on fellelhető kereskedelmi szálláshelyeket is. A kutatás végeztével arra a következtetésre jutottunk, hogy a vizsgált terület egyik része (Rahói járás) kereskedelmi szálláshelyekkel jól ellátott, az értékelésekből adódóan pedig színvonalas szolgáltatást nyújt vendégeinek. A régió másik felét képező Técsői

járás azonban nem bővelkedik kereskedelmi szálláshelyekben, mivel a Rahóihoz mérten fele annyi szálláshelyet sem tudhat magáénak. Noha területük nagyságát nézve, méretükben alig különböznek, vonzerőik mennyiségét megfigyelve azonban a Técsői járás jócskán alul marad.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE

1. Atlasz. Zakarpatszka oblaszty [Kárpátalja atlasza]. Moszkva, Komitet geodezii i kartografii SzSzsZR. 1991.
2. A Nyíregyházi Főiskola „Egységes határrégiós turisztikai kínálatfejlesztés” (HU0013/NA/49) című pályázata keretében készült – Kárpátalja megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye teljeskörű turisztikai vonzerő leltára. (Interneten: http://www.nyf.hu/norveg2009/pdf/karpatalja_szszb_vonzeroleltar.pdf).
3. Baranyi Béla 2009 – Kárpátalja. Dialóg Campus Kiadó, Pécs-Budapest.
4. Berghauer Sándor 2012: A turizmus, mint kitörési pont Kárpátalján (?) (Értékek, remények, lehetőségek Ukrajna legnyugatibb megyéjében) Phd-értekezés, Pécs.
5. Berghauer Sándor – Fodor Gyula 2014: A turizmus fejlesztési stratégiája. In: Egán Ede Terv. A kárpátaljai magyarság gazdaságfejlesztési stratégiai terve. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Beregszász.
6. Berghauer Sándor – Fodor Gyula – Gönczy Sándor – Karmacs Zoltán – Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Sass Enikő – Tarpai József – Tóth Attila 2019: Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT): A kárpátaljai magyarság turizmusfejlesztési stratégiája. Gáborprint, Beregszász.
7. Deschmann Alajos 1990: Kárpátalja műemlékei. Pannon nyomda, Veszprém.
8. Gönczy Sándor 2009: Földrajzi viszonyok, domborzat. In: Baranyi B. (szerk.): Kárpátalja. MTA Regionális Kutatások Központja, Pécs–Budapest, pp. 289–294.
9. Horváth Zoltán György – Kovács Sándor 2012: Kárpátalja kincsei. Masszi Kiadó, Budapest.
10. Izsák Tibor 2007: Ukrajna természeti földrajza. Poliprint kiadó, Ungvár.
11. Kárpátalja – Szanatóriumok és turizmus 2008, 2010, 2011, 2017, 2018: (Закарпаття – Санаторії та туризм 2017). Статистичний збірник. Головне

управління статистики у Закарпатській області. Ужгород.

12. Kárpátaljai Népfőiskolai egyesület 2013: Kőrösmezői fatemplom. Interneten: <https://www.karpataljainepfoiskola.com/korosmezoi-fatemplom/>.

Letöltés ideje: 2023.05.04.

13. Kocsis Julianna 2014: Legendák Kárpátalján: Kőrösmező és a Sztrukovszka fatemplom legendája. Interneten: <https://karpatalja.ma/sorozatok/legendak-karpataljan/legendak-karpataljan-korosmezo-es-a-sztrukovszka-fatemplom-legendaja/>.

Letöltés ideje:2023.03.17.

14. Kovács Sándor 1999: Kárpátaljai útravaló. Püski Kiadó, Budapest.

15. Molnár D. István 2021: Kárpátalja lakosságának területi eloszlása az újonnan kialakított közigazgatási rendszer tükrében. Interneten: <https://lehoczyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-elozslasa-az-ujonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/>. Letöltés ideje: 2023.03.17.

16. Molnár Krisztina 2020: Kárpátalja ma: a Brebeneszkul-tó. Interneten: <https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma/karpatalja-ma-a-brebeneszkul-to/>

Letöltés ideje: 2023.04.19.

17. Nagy Béla – Komonyi Éva – Molnár József – Gönczy Sándor – Izsák Tibor – Kucsinka István – Sándor Andrea 2002: A felső-tiszai árvizek kialakulásának tényezői, különös tekintettel az utóbbi évek katasztrófáira, illetve azok elhárításának lehetőségeire. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és az Arany János Közalapítvány adattára. Kézirat.

18. Petykó Csilla 2008: A közlekedés szerepe a turizmus fejlődésére északkelet-Magyarországon. In: Hanusz Á. (ed): A turizmus szerepe a kistérségek és a régiók gazdasági felzárkóztatásában. Kapitális Nyomdaipari és Kereskedelmi Kft, Debrecen.

19. Szurnyák Klaudia 2021: A kárpátaljai központi turisztikai mikrorégió kereskedelmi szálláshely-kínálatának elemzése a booking.com szállásfoglaló rendszer alapján. Kálvin nyomda, Beregszász.

20. Taras Palkov 2012: Kárpátalja érdekes látnivalók (útikalauz). „Ladeksz”,

- Lemberg (Палков Т. А. 2012: Закарпаття туристичне путівник. „Ладекс”, Львів. Переклад: Євген Гулачі, Бейла Варга.).
21. Tarpai József – Golodnyák Olga – Manyas Joseph 2008: Kárpátalja turisztikai útikönyv. Svit Uspihu Kiadó, Beregszász.
  22. Tarpai József 2013: A természeti és társadalmi erőforrások szerepe Kárpátalja turizmusfejlesztésében és hatása a területfejlesztésre. PhD értekezés, Pécsi Tudományegyetem. <https://core.ac.uk/download/pdf/80161542.pdf>.
  23. Tarpai József 2021: Kárpátalja magyar szemmel. Shark Kft, Beregszász-Ungvár.
  24. UNESCO World Heritage Centre 1992-2023: Wooden Tserkvas of the Carpathian Region in Poland and Ukraine. Interneten: <https://whc.unesco.org/en/list/1424/maps>. Letöltés ideje: 2023.05.02.
  25. Varju Zoltán 2021. In Tarpai J. (szerk.): Kárpátalja magyar szemmel, Beregszász-Ungvár, pp. 392-411.
  26. Державний комітет статистики України 2018: Статистичний щорічник Закарпаття за 2017 рік, Ужгород.

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: <i>Kárpátalja 1998-2020 között</i>	12
2. ábra: <i>Kárpátalja járásai és kistérségei napjainkban</i>	13
3. ábra: <i>A Técsői járás elhelyezkedése</i>	15
4. ábra: <i>Hollósy Simon mellszobra</i>	18
5. ábra: <i>A Rahói járás elhelyezkedése</i>	20
6. ábra: <i>Sztrukovszka fatemplom (Kőrösmező)</i>	23
7. ábra: <i>Kárpátalja turisztikai mikrorégiói</i>	25
8. ábra: <i>A Técsői járás településein létesített szálláshelyek száma</i>	32
9. ábra: <i>A szálláshelyek típusai</i>	33
10. ábra: <i>A Técsői járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on</i> .	34
11. ábra: <i>A Técsői járás területén vizsgált szálláshelyek</i>	37
12. ábra: <i>Pótágyazási lehetőségek típusai</i>	38
13. ábra: <i>A szálláshelyek átlagárai UAH-ban</i>	40
14. ábra: <i>Szobák/ apartmanok felszereltsége és szolgáltatások</i>	42
15. ábra: <i>Beszélt nyelvek</i>	45
16. ábra: <i>Online vendégértékelések</i>	48
17. ábra: <i>A Rahói járás településein létesített szálláshelyek száma</i>	50
18. ábra: <i>A szálláshelyek típusai</i>	51
19. ábra: <i>A Rahói járás szálláshelyeinek regisztrációs évei a booking.com-on</i> ..	52
20. ábra: <i>Pótágyazási lehetőségek típusai</i>	56
21. ábra: <i>A szálláshelyek átlagárai UAH-ban</i>	58
22. ábra: <i>Szobák/ apartmanok felszereltsége és szolgáltatások</i>	61
23. ábra: <i>Parkolási lehetőségek</i>	63
24. ábra: <i>Beszélt nyelvek</i>	64
25. ábra: <i>Online vendégértékelések</i>	66

РЕЗЮМЕ

Метою написання бакалаврської роботи був детальний аналіз закладів тимчасового розміщення Східного туристичного мікрорайону Закарпаття – Тячівського та Рахівського районів – за допомогою веб-сайту booking.com та програми Microsoft Excel. Орієнтиром під час аналізу були заздалегідь розроблені критерії.

У першому розділі розглянуто наслідки децентралізаційних процесів, що відбулися на Закарпатті, у зв'язку з адміністративним поділом області, а також подано огляд закладів тимчасового розміщення. Далі подано загальну характеристику районів (відомості про територію, гідрографію, розподіл населення, рослинний і тваринний світ, промисловість, економіку) та їхніх туристичних можливостей. У цьому ж розділі розглянуті туристичні пам'ятки районів, що мають історичне, релігійне, природне та архітектурне значення і можуть служити магнітом для відвідувачів. Задля написання вищеназваного розділу були опрацьовані наукова література, різні дослідження, статистичні дані та Інтернет-джерела.

У другому розділі розглянуті методи дослідження. Цей розділ слугує коротким вступом до процесу роботи, що буде розкритий в третьому розділі.

У третьому розділі за допомогою програми Microsoft Excel проаналізовано дані, що були зібрані про нічліги. Цей розділ складається з дев'яти підрозділів, що є найбільш обсяжним та наповненим розділом дослідження. Спочатку для аналізу ми зібрали інформацію про заклади тимчасового розміщення Тячівського району за допомогою booking.com, а потім окремо проаналізували кожен з них за наступними критеріями:

- тип готелів,
- розташування, місце знаходження у різних населених пунктах,
- кількість кімнат, максимальна кількість місць,

- оснащеність кімнат, наявність додаткових/велнес/розважальних послуг для гостей,
- мова, якою розмовляє персонал,
- співвідношення готівкових та безготівкових платежів,
- можливості для додаткового розміщення в кімнатах,
- паркувальні можливості комплексів.

Далі був проведений аналіз закладів тимчасового дослідження, які розташовані в Рахівському районі, повторивши той же процес збору та аналізу даних.

Важливою частиною дослідження є аналіз цін, зокрема, дослідження цін на стандартні двомісні номери. Під час дослідження ми звернули увагу і на задоволеність гостей та їхню думку про кожен готель. Оцінки надавалися в основному у формі балів, але часто на сторінці залишали коментарі - в основному позитивні. Ще одним пунктом аналізу була тривалість процедур реєстрації та виїзду. Крім того, ми вважали важливим дослідити рейтинг готелів відповідно до українських законів.

Наприкінці дослідження ми дійшли висновку, що одна частина досліджуваної території (Рахівський район) добре забезпечена закладами тимчасового розміщення і, виходячи з оцінок, надає своїм гостям високоякісні послуги. Проте в Тячівському районі, який становить іншу половину досліджуваної території, не так багато закладів тимчасового розміщення, в порівнянні з Рахівським, хоча за площею вони майже однакові. Однак, спостерігаючи за кількістю атракцій у досліджуваних районах, отриманий результат зрозумілий.

NYILATKOZAT

Alulírott **Bak Vivien**, turizmus szakos hallgató kijelentem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszékén készítettem turizmus diploma megszerzése céljából.

Kijelentem, hogy szakdolgozatomat más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye és csak hivatkozott forrásokat használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárásban a kölcsönözhető könyvek között helyezik el.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

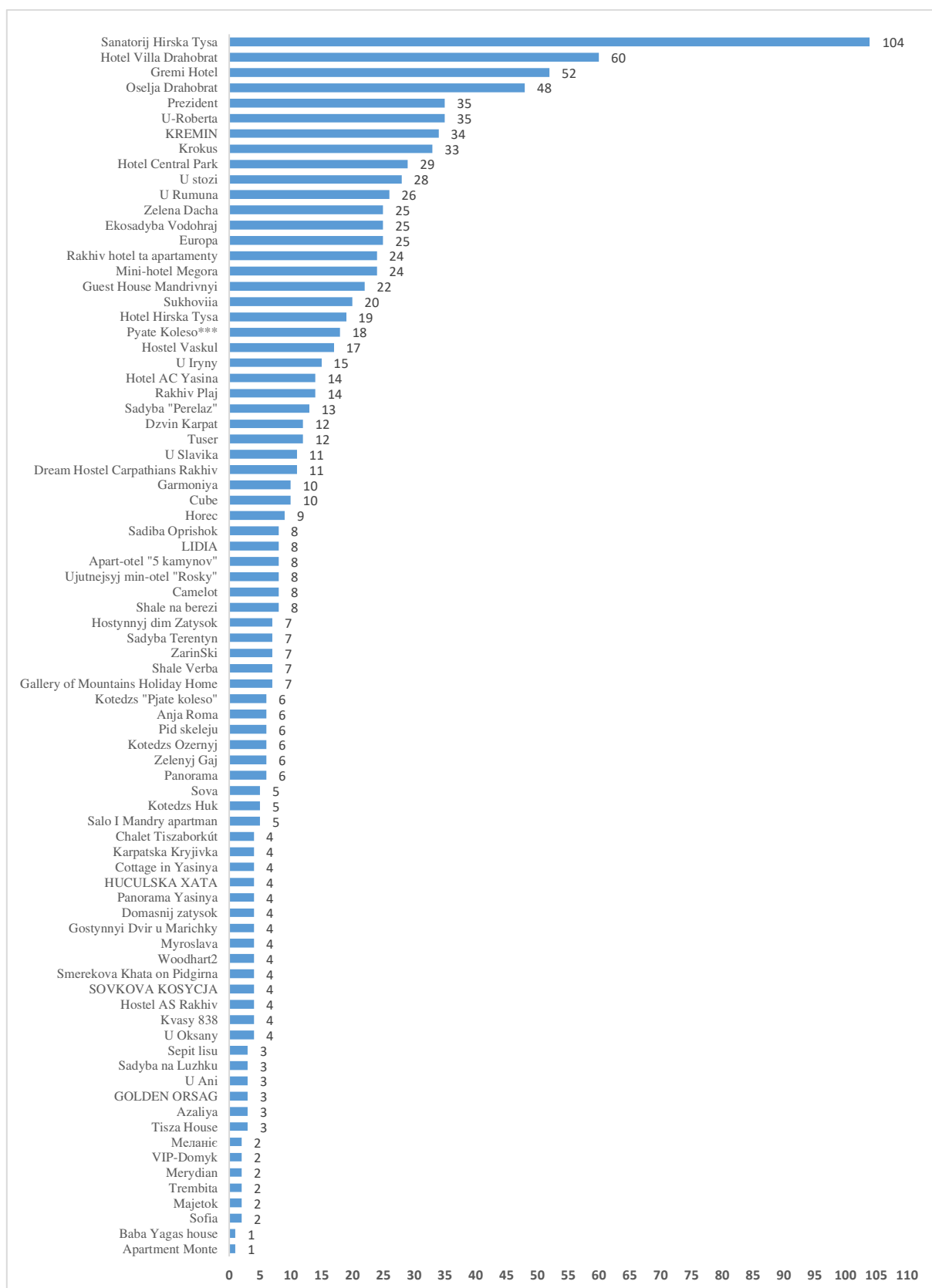
Ezúton szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Dr. Berghauer Sándornak. Köszönöm, hogy segítségemre volt, bármilyen problémával is fordultam hozzá. Köszönöm, hogy türelmes volt hozzám. Hálás vagyok értékes és állandó tanácsaiért. Köszönöm építő jellegű kritikáit, amelyek hasznosnak bizonyultak a szakdolgozat megírásakor.

Továbbá szeretném megköszönni Tóth Attilának, Oláh Natáliának és Karmacsi-Sass Enikőnek, hogy hozzájuk is bármikor fordulhattam segítségért, hálás vagyok támogatásukért.

A MELLÉKLET

A RAHÓI JÁRÁS TERÜLETÉN VIZSGÁLT SZÁLLÁSHELYEK

Ім'я користувача:
приховано налаштуваннями конфіденційності

ID перевірки:
1015149532

Дата перевірки:
19.05.2023 20:09:08 CEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
21.05.2023 13:00:24 CEST

ID користувача:
100011756

Назва документа: БАК ВІВІЕН ВАСИЛІВНА

Кількість сторінок: 83 Кількість слів: 15520 Кількість символів: 128555 Розмір файлу: 1.71 MB ID файлу: 1014830337

21.3% Схожість

Найбільша схожість: 12.1% з Інтернет-джерелом (<https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1276/1/Sz.-Klaudi>)

20% Джерела з Інтернету

633

Сторінка 85

15.1% Джерела з Бібліотеки

138

Сторінка 91

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

1